...Ы ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

45-дахи жэлээ гарана.

БУРЯАД ҮНЭН

(11606) № 8

1968 оной январиин 10, среда

сэн 2 мүнгэн

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

АЖАЛШАДТА КИНО ҺАЙНААР ХАРУУЛХА

Манай орон дотор «бүхы искусствануудай эгээл хүсэтэйнь, эгээл дэлгэрэнгы болоһон кино» ...ам түргэнөөр хүгжэнэ; тэрэнэй ...ол арга бүри нарижуулагдахаа гадна, совет хүнүүдэй баатарлиг ажал хэрэгүүдые уран ...урсаар харуулһан кинофильмүүд олошорно. Октябриин революциин 50 жэлэй ойдо, В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлдэ зорюулагдаһан, мүн бусадшье түүхэтэ кинодокументнүүд хүн зониие хэды ехээр баясуулна, омогорхуулна гээшэб!

Тиимэл хадань кино харагшадай тоо орон доторнай улам олошорно бшуу.

Манай республика дотор 692 кино-түхеэрэлгэнүүд, тэдэнэй 620-иинь хүдөө нютагуудта хүдэлнэ. Хото городуудта—9, аймаг тосхонуудта 17 кинотеатр бии. Һүүлэй хоёр жэлэй туша дотор Хори, Загарай, Сэлэн-Дүүмэ болон бусад газарнуудта кинотеатрнууд шэнээр баригдаа. Хүдөөгэй клубуудта үргэн экрантай 130 түхеэрэлгэнүүд. саг үргэлжэ байха 30 экран тодхогдоо. Үнгэрһэн 1967 ондо 100 киноаппаратура шэнэлхэгдээ.

Бүхы театрнууд болон түхеэрэлгэнүүдтэ совет болон хари гүрэнүүдэй киностудинуудай гаргаһан арбаад шэнэ фильмүүд үдэр бүри шахуу эльгээгдэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй Октябриин үдэрнүүдтэ, В. И. Ленинэй түрэһэн үдэртэ зорюулагдаһан хэдэ хэдэн фильмүүдые хүн зон һонирхолтойгоор хараа. Мүн залуушуулай, хүүгэдэй бэшэшье кинофильмүүдэй фестивальнууд хүнүүдые олоор хабаадуулаа.

Гадна промышленностиин, хүдөө ажахын түрүү дүй дүршэлые наука, техникын түйлалтануудые элирхэйлһэн, бэшэшье фильмүүд хэды ехэ туһатайб даа!

Сэхыень хэлэхэдэ, совет хүнүүдэй ажаллаха, болбосорхо, амарха хэрэгтэ кино хүндэтэ һууря тон бүхөөр эзэлэнхэй. Тэдэнэй эрилтэньшье дээшэлжэ байнхай. Республикын кинофикациин управлениин, «Знали» бүлгэмэй кинотеатрнуудай хүдэлмэрииие бүри һайжаруулха, үргэн олон ажалшадые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ тэдэниие шадамараар хэрэглэхэ шухала болоод байна.

Гэхэ зуура, кино харуулдаг газарнуудай олошороо, арга түхеэрэлгынь хэды нарижаашье һаа. республикын ажалшадта кино харуулга юрэнхы дээрээ хангалтагүй байһаар. Зарим колхозуудта клубай удаан саг соо заһабарилагдаагүй, пеэшэн муутай гү, али түлишэ түлеэнэй таһалдадаг дээрэһээ кино харуулга хэдэн һара, неделеэр һааташана. Хүйтэржэ эхилһээр олохон газарнуудта кино харуулга огто зогсошоо. Түрүү ажахынуудай үйлэдбэриин дүй дүршэл тухай, научно-техническэ, атеистическэ, медицинскэ болон бусад темэнүүдээр буулгагдаһан фильмүүд үсөөнөөр хэрэглэгдэнэ.

Загарайн, Сэлэнгын, Кабанскын, Яруунын, Баргажанай аймагуудай ажалшадта кино харуулга илангаяа муугаар эмхидхэгдэнэ. Баргажанай аймагай олохон тосхонуудта энэ намарһаа хойшо кино оройдоо харуулагдаагүй байна. Яригта, Телятниково, Борогол һууринуудай клубүүд түлишэ түлеэгээр таһалдана. Алдала—ууралаар дулаасуулдаг түхеэрэлгэнүүдээ хүргэжэрхёо. Эндэ колхоз, совхозой хүтэлбэрилэгшэд ехэ зэмэтэй.

Загарайн аймагай холын отара, гүүртэнүүд дээгүүр ажалладаг малшад хэдэн неделеэр кино хараха аргагүйдэнэ. Илангаяа Эрхирэгэй совхозой фермэнүүдээр кино үнинэй харуулагданагүй. Энэ аймагта һүүлэй үе болотор кино харуулдаг хэдэн пунктнууд хаалтатай байгаа. Мүнөөшье зургаан клубуудайнь түлигдэдэггүй дээрэһээ тэндэхи киноаппаратуранууд хүдэлнэгүй.

Үгышье һаа, Яруунын аймагай Иисэнгын совхоз абажа үзэе. Эндэхи түбэйнь тосхондохи клуб хушалта оройгүй, досоогоо сагаалдагдаагүй, хүйтэн. Тэндэ кино харахада ехэ зүдэрүү. Тус ажахын Алтан гэжэ нютагтахи 100 хүнэй хүдэлдэг фермэдэхи улаан буланда энэ үбэл болоһоошье кино харуулагдаагүй. Баһа Ценэкын, Амбаар нуурай томодхогдоһон гүүртэнүүд тон нимэ байдалтай. Бэшэ жэжэхэн фермэ, отарануудай ажалшад бүри хэдэн һара соо юушье хараагүй. Юуб гэхэдэ, эндэхи совхозой партийна эхин организаци юушье хэнэгүй. Харин хүршэ Комсомольско совхозой Тэлимбэ тосхондо ташха ондоо байдалтай. Тэндэ бүхы фермэ, отарануудта һара бүхэндэ кино гурба дахин харуулагдана. Нүүдэл кино-түхеэрэлгэ ябуулха болоходо совхозой дирекци транспорт үгэнэ.

Анхарал табиһан газарта нимэл ондоо байна бшуу даа.

Республикымнай колхоз, совхозуудай түб тосхонууд, фермэ бүхэн шахуу өөрын клубтай, культбазатай, улаан булантай. Хүсэд хүрэхэ нүүдэл кино-түхеэрэлгэнүүдшье бии. Бүхы дээрээ мэргэжэл һайнтай киномеханигуудтайшье болонхой. Ушар тиимэһээ хүн зоной эрилтые жэншэдгүй һайнаар хангахын тула хамаг эрхэ нүхэсэл олгогдонхой гээ һаа, алдуу болохогүй.

Эндэ имагтал эмхидхэлэй, хиналтын хүдэлмэри үргэнөөр ябуулха, кинокартинануудые таһалгаряагүйгөөр, графигай ёһоор хүн зондо, илангаяа малшадта харуулха тушаа онсо анхарал табиха, бүхы клуб, культбаза, улаан булангуудаа ходо арюун сэбэр, зохид дулаан байлгаха болоогдоно.

Энэ талаар нютагуудтахи партийна, профсоюзна, советскэ органууд эрилтээ шангадхаха, шухала хэмжээ абаха ушартай.

Нүхэр А. Н. Косыгин Норильск ерэбэ

НОРИЛЬСК. КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ А. Н. Косыгин эндэ ерэбэ. (ТАСС).

ҺҮҮЛЭЙ ҺОНИН

Нютагай Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй семинар

ШЭТЭ. (ТАСС-ай корр.). Шэтын областиин ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй түрүүлэгшэнэрэй семинар январиин 8-да эндэ нээгдэбэ. Нютагай Соведүүдэй 450 гаран хүдэлмэрилэгшэд семинарта хабаадана. Буряад оронһоо, Яхад ба Тува-һаа, Красноярска хизаар, Эрхүүгэй ба Амурска областьнуудһаа айлшад ерээ. Москвагай, Новосибирскын, Эрхүүгэй эрдэмтэд семинарай хүдэлмэридэ хабаадалсана. КПСС-эй XXIII съездын ба «Ажалшадай депутадуудай сельскэ, поселково Соведүүдэй хүдэлмэри һайжаруулха тухай» КПСС-эй ЦК-гай тогтоолой ёһоор, ажалшадай депутадуудай сельскэ ба поселково Соведүүдэй хүдэлмэриин онол аргануудые нарижуулан һайжаруулха тухай асуудал хаража үзэгдэхэ байна.

„Ехэ комиссиин“ хоёрдохи сесси

Совет-француз саг үргэлжын холигдомол комиссиин хоёрдохи сесси Москвада Ленинскэ хадануудта уулзалгануудай болодог байшан соо январиин 8-да нээгдээ.

Советскэ делегациие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, наука ба техникын талаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ В. А. Кириллин, француз делегациие—Франциин экономикын ба финансын министр Мишель Дебре толгойлно.

«Ехэ комиссиин» Парижда болоһон нэгэдэхи сессиһээ хойшо үнгэрһэн жэлэй туршa соо совет-француз харилсаа холбоо хүгжөөлгэдэ һайн үрэ дүн түйлагдаа гэжэ В. А. Кириллин сессиие нээхэдээ тэмдэглээ. Тусхайлбал, эрдэмтэд болон мэргэжэлтэдэй хоорондохи холбоон горитойгоор үргэдхэгдөө. Али али талаһаа 240 делегаци бэе бэедээ айлшалалсаа.

Хүйтэншье һаатуулнагүй

МОСКВА. (ТАСС). Зун театральна гастрольнуудые хэдэг саг юм. Гэбэшье Буряадай оперо ба баледэй театр Забайкалиин дүшэн градусай хүйтэн соо шэнэ замда гараба.

Ушарынь хадаа Сибирьтэ һаяхан байгуулагдаһан хоёр залуу промышленна городто культурын шэнэ ордонууд нээгдээ. Буряадай театрай оперно бүлэг Эрхүүгэй областиин Ангарск город, балетнэ бүлэг—Буряадай АССР-эй Закаменск город гараа. Чайковскиин «Хун шубуута нуур». Б. Ямпиловай ба Л. Книпперэй «Арюун гоохон Ангар дүүхэй» гэжэ баледүүд, Д. Вердиин «Травиата», Б. Ямпиловай «Прозрение» гэжэ оперонууд тэдэнэй репертуарта оролсоно.

Буряадай Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ драматическа театр Шэтын областиин Агын национальна округто гастрольдо ябаһанаа һаяхан бусажа ерээ.

Советскэ делегаци Асуан ерэбэ

АСУАН, январиин 9. (ТАСС-ай тусхай корр.). КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо К. Т. Мазуров түрүүтэй СССР-эй правительственна делегаци үсэгэллэр үдэшэ Асуан ерэбэ. Советскэ делегациин Асуан ороходо, ОАР-ай премьер-министрэй орлогшо Сидки Сулейман, транспортын, нефтиин ба ашагта малтамалай промышленностиин министр Махмуд Юнес, гэр байра барилгын министр Азиз Ясин, бусад тусхай тушаалта хүнүүд суг ябалсаа.

Асуанай үндэр хаалта барилгын ба Асуанска гидроузелай түрүүшын агрегадуудай ашаглалгада үгтэһөөр 8 жэлэй ойтой дашарамдуулагдан мүнөөдэр нээгдэхэ баярай ёһололнуудта совет айлшад хабаадаха юм.

ХИЛЫН саанаһаа

Эхир дүрбэн элүүр мэндэнүүд

МОСКВА. (ТАСС). Куйбышевска областиин медицинскэ сестра Анна Всеволодовна Кортнева болон тракторист Михаил Иванович Лукьяновай бүлэдэ эхир дүрбэн түрэһөөр хоёрдохи һарань боложо байна.

Үхибүүдэй байһан Куйбышевска областной клиническэ больницада ТАСС-ай корреспондент ороһон байна. Эхир дүрбэн тусхай палата соо оруулагданхай. Тэдэнэй элүүр энхын хойноһоо дүршэл ехэтэй мэргэжэлтэд ажаглан харана. Нялха үхибүүд түргэнөөр томо болоно. Эгээ багань Валя—2080 грамм шэгнүүртэй. Павлик (2150 грамм), Георгий (2280 грамм), өөрынгөө дүүе ахяа, Ленэнь 2310 грамм татана.

— Эхир үхибүүдэй 3 килограмм шэгнүүртэй болоходонь больницаһаа гаргажа гэртэнь эльгээхэбди,—гээд больницын главна врачай орлогшо А. Н. Германова хэлээ.

МНР-эй ЛИТЕРАТУРНА ШАНГУУД

УЛААН-БААТАР. (ТАСС). 1967 ондо толилогдоһон эгээн лэ һайн уран һайханай зохёолнуудай авторнуудта Монголой уран зохёолшодой союз шангуудые олгоо. «Коммунистнууд» гэжэ поэмын түлөө мэдээжэ поэт, Гүрэнэй шангай лауреат Ц. Гайтавта шан үгтөө. «Түрэл аялганууд» гэжэ романай түлөө прозаик Ж. Пурэв шагнагдаһан байна. Энээн соонь интеллигенциин ажабайдал харуулагдаһан байха юм. «Ханияа орлогшо» гэжэ кинофильмын сценариин түлөө кинодраматург Б. Няма шанда хүртөө.

Зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй илалта

ПАРИЖ. (ТАСС). Басти (Корсика арал) городой муниципальна соведэй һунгалта зүүнэй үзэл баримталдаг хүсэнүүдэй—Франциин Коммунис партиин, зүүнэй үзэл баримталдаг демократическа ба социалис хүсэнүүдэй федерациин болон нэгэдэмэл социалис партиин — түлөөлэгшэдэй илалтаар январиин 7-до дүүрэе.

Дуугаа үгэлгын нэгэдэхи турта бүхы һунгагшадай дуунай хахадһаа олые зүүнэй үзэл баримталдаг кандидадууд абажа, хүсэд илалта түйлаа.

ТАБАН ЖЭЛЫЕ—БОЛЗОРҺОО УРИД!

ШЭНЭ ЛОКОМОТИВУУД ГҮЙЛДЭХЭЛ...

...комотив-хабсаралгын цех ...н-Үдын Ленинэй орденто ...гэй эгээлэй томо цех юм. ...тэ хүсэнэй эршэ зангидан, ...уланuудай дундуур зэдэлтэн гүйлдэдэг мантан локо...удые хуу баранние хабсарга...нээр шахуу зохёон байгуул...нэ хүсэ олгуулан, шэрэм ...гаар составуудые шэрэн гүй... табижа байдаг энэ цех соо ... ажалай, эрхим шанарай түхэдэн зуун хүдэлмэришэн, ...ернүүд болон технигүүд һүнигүй тэмсэн ажаллана.

...энэр үнгэрһэн түүхэтэ Совет ...йнгоо 50 жэлые эрхим ажа... угтажа, жэлэйнгээ түсэбһөө ...үр ТЭ-3 гэһэн түхэлэй нэгэ ...воз, мүн гурбан ВЛ-60 гэһэн ...эй электровоз үгэһэн байна. ...н жэлэйнгээ гурбадахи жэлые ...дэ эрхимээр угтажа, түрүү... табан үдэрэй хугасаа соо ... гэһэн түхэлэй нэгэ тепловосекци графигһаа урид заһажа ...ба. Тиигэжэ тепловоз заһадаг участогай мастер Серков ...тантин Дементьевичэй хүдэл...шэд эршэтэй ажалаар шэнэ ... угтаад, табан жэлэйнгээ ...ые сагһаань урид дүүргэхээр ...ллна.

К. ЖАМЬЯНОВ.

АМЖАЛТАТАЙ ЯБАНА

«Союзпечатиин» Буряадай хэблэл тараалгын агентствын коллектив наймаа хэхэ жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 78250 түхэригэй газетэ, журнал болон бусадые худалдаһан байна.

Киоскын хүдэлмэрилэгшэд, коммунис ажалай ударнигууд М. Ф. Шибико, Н. Н. Зубкова, Л. К. Петрунина, П. И. Мордовская болон бусад һайнаар хүдэлөө. Тэрэшэлэн «Союзпечатиин» магазинай хүдэлмэрилэгшэд Карлова, Земскова гэгшэд эрхимээр ажиллажа, үндэр бүтээсэ түйлабад.

Тус коллектив һаяхан болоһон суглаан дээрэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялга абажа, табан жэлые дүрбэн жэлдэ дүүргэхэ гэлсэбэ.

Н. ХАЗАГАЕВ.

Жэлэй түрүүшын үдэрһөө Сэлэнгын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Нимбу Цыбикжапович Цындуевай даадаг эхэ хонидой отарада түрүүшын 30 гаран хурьган абтаад байна. Нёдондо энэ отарынхид зуун эхэ хонин бүриһөө 97 хурьга абажа түлжүүлһэн юм. Харин мүнөө жэл эндэхи хонишод Мария Раднаевна Тогочеева, Дарима Самбуевна Гомбожапова гэгшэд 552 толгой эхэ хонидые харууһалжа, нёдондонойхиһоо бүришье ехэ амжалта түйлахын түлөө оролдоно.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Н. Ц. Цындуев.
Э. ЛАПИНАЙ фото.

Хонин бүриһөө хурьга абахын түлөө

ХҮРШЭТЭЕЭ МҮРЫСЭНЭ

«Данзан Чимитович шэнгеэр ажаллагты!» гэжэ хүнүүдэй хэлсэжэ байхань нэгэтэ бэшэ дуулдадаг. Энэмнай ажалдаа бэрхэ хүн. Улаан-Үдын аймагай «Коммунизм» колхоздо олохон жэлэй туршада хонишоноор хүдэлжэ, хододоо магтаалтай ябадаг. Нёдондо тэрэ Хандаһамгантаяа олон хурьга түлжүүлжэ, нооһо ехээр хайшалжа мүрысөөндэ шалгараа һэн.

Мүнөө Бандаевтан малаа тобир тарган ондо оруулха, нэгэшье хонидоо һубайруулхагүй гэһэн тодорхой зорилготой. Мүн энэ отарын хонишод үбэлдөө хонидоо һайнаар харууһалжа, нооһо ехээр абахын түлөө оролдоно.

— Байгша ондо хэр ехэ нооһо хайшалжа, гүрэндөө худалдахаар хараалнабта, — гэһэн асуудалда:

— Хонин бүриһөө 3.5 килограмм,—гэжэ ахалагша хонишон нүхэр Бандаев хөөрэбэ.

Данзан Чимитович ажаллаа ходол һанаагаа зобожо байдаг. Нэгэтэ үглөөгүүр тэрэ зэргэлээ байдаг «Улаан Оронго» колхозой түрүү хонишон Шойжи Доржиевай отарада ошожо, хоёр хонишод ажал тухайгаа хөөрэлдөөд, мүрысэхэ гэлсэбэ. Шойжи Ринчинович Доржиев хүршэ нүхэрэйнгөө ерэхэдэ, ажалтайгаа танилсуулжа, өөрынгөө дүй дүршэлые хэлэжэ үгэбэ.

Мүнөө үедэ эдэ хоёр отарада түрүүшын хурьгад абтажа байна. Буржагар нооһотой саб сагаахан хурьгадые тудан абажа байхадаа, Данзан Бандаев, Шойжи Доржиев гэгшэд баярлажашье байгаа ёһотой. Тэдэнэр энэ жэлдэ хонин бүриһөө заатагүй нэгэ хурьга абаха гэжэ шиидээд хоорондоо мүрысэнэ ха юм. Хэниинь илагша бааб?

А. НАГАСЛАЕВ.

...НАЙ ХӨӨРЭЛДӨӨН

ШЭНЭ КУРСЫН ҺУРАЛСАЛ ЭХИЛБЭ

КПСС-эй ЦК-гай абаһан тогтоолой үндэһөөр партиин Буряадай обкомой дэргэдэ партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэдые һургаан бэлдэхэ саг үргэлжэ хүдэлжэ байха курса нээгдэбэ. Тэрэнэй хэшээл мүнөөдэрһөө, январиин 10-һаа захалба. Тус курсын һуралсал колхоз, совхозуудай хүтэлбэрилхы кадрнуудые бэлдэдэг хүдөө ажахын техникумэй байшанда боложо байха юм.

Энэ ушартай дашарамдуулан, тэрэ курсын хүтэлбэрилэгшэ Н. Ф. ТИХОНЕНКЭДЭ манай хүдэлмэрилэгшэ хэдэн асуудалтайгаар хандаба:

Асуудал: энэ курсада хэд һураханъ гээшэб? Ямар гуримтай байха юм?

Харюу: һураха сагынь нэгэ ...рын болзортой. Партийна эхин организациин секретарьнар (тү...һэ абадаг), горком болон райкомуудай таһагые даагшад ба инструкторнууд, городской, аймгүй...комуудай түрүүлэгшын орлогшонор, мүн секретарьнар, городской, аймагай газетэнүүдэй редакторай орлогшонор, олон тиражтайгаар гарадаг газетэнүүдэй редакторнууд, сельскэ посёлогуудай Соведүүдэй түрүүлэгшэнэр энэ курсада һураха байна.

Нэн түрүүлэн колхоз, совхозуудай партийна эхин организацинуудай секретарьнар түрүүшын дүрбэн ээлжээндэ һубарин һуража гарахаар хараалагдана. Мүнөө колхозуудай партийна эхин организациин 28 секретарьнар энэ һуралсалай эхи табиба гээшэ.

Асуудал: һуралсалайнь түсэб хайшааб, ямар эрдэм шудалха болоноб?

Харюу: курсын һуралсалай түсэбтэ КПСС-эй түүхын ба политикын, научна коммунизмын, үйлэдбэриин экономико ба эмхидхэлэй, партийна болон советскэ байгуулалтын асуудалнууд, тэрэшэлэн арадай ажахы, соёл культурые хүтэлбэрилхэ арга шадабариин асуудалнууд оруулагданхай. Зүгөөр курсада абтаха хүнүүдые дааһан хүдэлмэриинь шэнжэ түхэлые хараада абажа, бүлэг бүлэг болгон бүридүүлхэ байнабди. Гадна һурагшад партийна организацинуудта ошожо, тэндэхи партийна хүдэлмэритэй танилсаха, өөһэдынгөө ажал ябуулгын дүй дүршэлые хэлэн абалсаха, хубаалдаха хэрэгтэнь анхарал тусгаар хандуулагдаха зэргэтэй.

Асуудал: Курсада һурагшадта хэд лекци уншаха, хэшээлнүүдые үнгэргэхэ байнаб?

Харюу: Энэ курсын һурагшадта ном заахаар республикын дээдэ һургуулинуудай эгээл бэрхэ шадабаритай багшанар, СССР-эй Наукануудай академиин Сибириин отделениин Буряадтахи филиалай эрдэмтэд, республикын партийна, советскэ органуудай хүтэлбэрилхы тушаалтад лекцинүүдые уншаха, семинарска хэшээл үнгэргэхэ байна. Манай курсын һурагшадта багшалха эрдэмтэд, мэргэжэлтэд олдонхой.

Асуудал: һурагшад һуралсалһаа сүлөө сагаа яажа үнгэргэхэб?

Харюу: үдэр бүхэндэ курсантнууд 6 часһаа дээшэ һурахагүй. Тиимэһээ ерэхэ хэшээлдээ бэлдэхэһээ гадна, сүлөө саг тэдэндэ олдохо аргатай. Тиимэһээ тэрэ сагынь тэдэндэ ашa туһатайгаар үнгэргэхэ гэжэ оролдогдохо. Ниислэлэй завод, фабрика, музей болон бусад газарнуудаар ябалга, кино, театрнуудта хамтаараа ошолго эмхидхэхэ уялгатайбди. Имэ хэмжээ ябуулганууд тэдэнэй юрэнхы мэдэрэлээ баяжуулхадань туһа болохо байһаниинь дамжаггүй.

ҮНЕЭН БҮХЭНҺӨӨ—ТУГАЛ

Адууһа малай тоо толгой олошоруулхын, ашаг шэмыень дээшэлүүлхын тула жэлдээ үнеэн бүхэниие тугаллуулха, нэгэшье үнеэ һубайруулхагүй гээшэ угаа ехэ удха шанартай байһаниинь мэдээжэ. Хэрбээ фермын хүдэлмэрилэгшэд, техник-урэжүүлэгшэд бултадаа оролдосотойгоор, нэгэн зоригтойгоор ажаллабал, үнеэн бүриһөө тугал абажа болохо байна.

Энээниие Оймορой совхозой жэшээ дээрэһээ харуулхаар. Тус совхоз һаалиин 6 фермэтэй юм. Тэндэнь бүхыдөө 1200 гаад үнеэд бии.

Һүүлэй хэдэн жэлэй туршада һаалиин фермэ бүхэндэ искусственна урэжүүлгын пункт түхеэрхэ, техник-урэжүүлэгшэдые һургаха, мэргэжэл шадабариинь дээшэлүүлхэ талаар гүрэнэй искусственна урэжүүлгын станциин хүдэлмэрилэгшэд, совхозой хүтэлбэрилэгшэд, мэргэжэлтэд яһала оролдоһон байха юм. Мүнөө үедэ һаалиин фермэ бүхэндэ шадабаритай бэрхэ техник-урэжүүлэгшэд хүдэлнэ, тэндэ типовой пунктнууд түхеэрэгдэжэ байнхай. Эдэ пунктнуудта Кабанскһаа үүлтэр һайнтай бухын урэ таһалгаряагүй асарагдана.

Урдань искусственна урэжүүлгэдэ балай найдадаггүй, фермэ дээрээ бухa бариха гэжэ һаалишад, малшад оролдодог байһан. Мүнөө тиигэдэг хүнүүд үсөөрөө.

Оймορой совхозой һаалиин 1-дэхи фермэдэ гурбан жэлэй туршада дүршэлтэй техник-урэжүүлэгшэ Дмитрий Темников ажаллана. Фермын малшад жэлдээ 100 үнеэн бүриһөө 100 гаран тугал абадаг болонхой. 1965, 1966 онуудай дүнгөөр техник-урэжүүлэгшэ нүхэр Темников бүхэсоюзна 1-дэхи зэргын шанда хүртэһэн байха юм. Ойн баярай жэлдэ эдэнэр 195 үнеэдһээ 218 тугал абажа шадаа.

Техник-урэжүүлэгшэ нүхэр Темников ажалдаа тон харюусалгатайгаар хандадаг, пунктнь үдэр бүри хүдэлдэг. Үнеэдэй хэзээ тугаллаһан, хэзээ урэжүүлэгдэхэ байһаниинь аржытар бэшээтэй, пунктын ханада үлгөөтэй байдаг. Үнеэдэй тугаллаһанай удаа түрүүшынь ото алдангүй урэжүүлхэ гэжэ оролдодог юм.

Техник-урэжүүлэгшэд станциһаа асарагдаһан урэ наринаар шалгадаг. Тиихэдэнь тэрэ ходо һайн шанартай байдаг.

Искусственна урэжүүлгын гүрэнэй станци жэл бүри техник-урэжүүлэгшэдые суглуулжа, 10 үдэрэй семинар үнгэргэдэг. Тэндэ техник-урэжүүлэгшэдэй түрүү дүй дүршэл согсологдодог, наукын түйлалтанууд тухай хэлэгдэдэг гуримтай. Үнгэрһэн намар бүлэг техник-урэжүүлэгшэдые Кабанскда суглуулаа һэмди.

Эдэ бүхы эмхидхэлэй хүдэлмэриин ашa үрэ элитэ. Ойн баярай жэлэй эхиндэ Оймορой совхоз 1136 үнеэдтэй, урэжүүлэгдэһэн эмэ хашарагуудтай байһан. Жэлэй туршада совхозой бүхы фермэнүүдтэ 1330 тугал абтаа. Тиигэжэ совхозой үнеэн, гунжан бүриһөө тугал абажа шадагдаа гээшэ.

Гэхэтэй хамта, искусственна урэжүүлгын гүрэнэй станциһаа һайн үүлтэрэй бухын урэ хэрэглэһэнэй ашаар совхозой малай үүлтэр жэлһээ жэлдэ һайжарна. Саашадааашье манай техник-урэжүүлэгшэд өөһэдынгөө харюусалгатай уялгые нэрэтэйгээр дүүргэхэ бэзэ гэжэ һанагдана.

Ф. АРХИПОВ.
искусственна урэжүүлгын Прибайкалиин гүрэнэй станциин ахалагша зоотехник.

ШЭНЭ МАГАЗИН

Хандагатайн леспромхозой ОРС хоёр дабхар шэнэ магазин Ново-Ильинкэ һууринда һаяхан нээбэ. Тэрэ магазининь һайнаар түхеэрэгдэнхэй. Магазинай нэгэдэхи дабхарта эд бараан, гутал, хоёрдохи дабхартань эд бүд, трикотаж, оёһон хубсаһа, шаазан амһарта наймаалагдана. Эндэ хүнүүдэй хэрэглэхэ янза бүриин эд бараан элбэг.

Магазинда бэрхэ хүнүүд наймаалагшадаар табигдаа. Жэшээнь, эрхим хүдэлмэриин түлөө дипломоор шагнагдаһан У. М. Колмогорова, Е. В. Заиграева, Л. М. Дульская гэгшэд ажаллана.

Л. МИНЧЕНКО.

АЙЛ БҮХЭН БАЯН ДЭЛГЭР БАЙДАЛТАЙ

СОВЕТ засагай табин жэлэй туршада туйлаһан амжалта юугээрээ шухала удха шанартайб гэхэдэ, совет арадай һуудал байдал ямаршье үеынхитэй сасуулхын аргагүйгөөр һалбаран хүгжөө, һайжараа, ажана тэнюун болоо бшуу. Ажалшадай материальна талаараа хүсэд хангагданги байхын тула манай Коммунис парти, Советскэ правительство үйлэдбэрилгын хүсэнүүдые улам эршэтэйгээр хүгжөөхые, бии байһан бүхы арга боломжонуудые тон зүбөөр, аша үрэтэйгөөр хэрэглэхые оролдоно.

«Бүхы юумэн хүнэй аша туһада» гэһэн гол зорилготойгоор манай Коммунис парти политикая ябуулна ха юм. Энэ гол зорилгоёо бэелүүлхын тула арадай ажахые улам түргэнөөр хүгжөөхые, экономическа политикая нарижуулхые, ажахые социалис ёһоор эрхилхэ талаар шэнэ ашагтай онол аргануудые хэрэглэхые, нийтын үйлэдбэриин аша үрые дээшэлүүлхые, национальна олзо доход хүгжөөхые оролдоно бшуу. Манай ороной национальна олзо доход дэлхэй дээрэ эгээн ехэ юм. Тэрэнэй нэгэнэйнь гурбан хуби ажалшадай материальна болон ухаан бодолойнь эрилтые хангалгада гаргашалагдана. Нийтын ажахыһаа оролог олзо доход хүн зоной абадаг олзынь шухала һалбари болоно гээшэ.

Хүн зоной абадаг салин хүлһэнэй саг үргэлжэ дээшэлхэтэй хамта нийтэ хэрэглэмжын фонд улам эршэтэйгээр хүгжэн ургана. Тиимэһээл ажалшадай һуудал байдал элитээр һайжарна ха юм. Хэнэйшье мэдэхээр, мүнөө совет хүнүүд ариг сэбэрээр хубсална, һайнаар эдеэлнэ, сүлөөтэй сагаа бэедээ ашагтайгаар үнгэргэнэ бшуу. Мүнөө сагай байдалые Совет засагай һая тогтожо байһан үетэй гү, али таба-арбан жэлэй саада тээхи байдалтай жэшэхын аргагүй гээшэ.

Тэрэ тоодо манай Буряад ороной хүн зоной һуудал байдал улам түргэнөөр хүгжэн һалбараа. Материальна үйлэдбэриин хүгжэн ургахатай хамта республикымнай ажалшадай абадаг мүнгэнэй олзо доход дээшэлнэ. Ганса энэнэй урдахи түсэбтэ долоон жэлэй туршада республикын хүн зоной олзо доход 65 процентээр, тиихэдэ хүдэлмэришэдэй ба алба хаагшадай салин 69 процентээр, нийтын ажахыһаа колхозниигуудай абадаг олзо доход 41 процентээр нэмэжэ ургаһан байха юм.

Гадна нийтэ хэрэглэмжын фондын гаргаша нилээд ургаһан байна. Жэшээлбэл, ургажа ябаа үетэнине хүмүүжүүлхын, кадрнуудые бэлэдхэхын, хүн зоной элүүрые хамгаалхын, ажаллаха шадалгүй болоһон ба хүгшэрһэн хүнүүдтэ туһалхын, саг зуура ажаллаха аргагүй болоһон ажалша хүнүүдтэ туһаламжа үзүүлхын тула бүхы дээрээ 1965 ондо 124,3 миллион түхэриг гаргашалагдаһан гү, али республикын хүн бүхэндэ 137 түхэриг хүртэһэн байна. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, нийтэ хэрэглэмжын фондын ашаар айл бүлэ бүхэн салингһаа гадуур 550—700 түхэриг мүнгэ олзоборилһон байха юм.

Салин багаар абадаг ажалшадай олзо доходые дээшэлүүлхын, мүн элдэбын тушаалай хүнүүдэй абадаг салинтайнь илгаае дүтэлүүлхын тула манай парти, Советскэ правительство онсо анхаралаа хандуулна. Ганса һүүлэй жэлнүүдтэ худалдаа наймаанай, соёл болбосоролой, коммунальна болон хүн зоной ажаһуудалые хангалгын хүдэлмэрилэгшэдэй салин дээшэлүүлэгдэһэн юм. Энээнһээ гадна республикын промышленна зарим предприятинуудай, худалдаа наймаанай, медицинын хүдэлмэрилэгшэдэй болон багшанарай абадаг салин районно коэффициентлэ оролсожо, үшөө 20 процентээр нэмэһэн байна. Тиихэдэ колхозниигууд пенси абаха болоһон юм. Энэ мэтын арга хэмжээнүүдые бэелүүлһэнэй ашаар республикын хүн зоной абадаг жэлэйнь олзо доход 19 миллион түхэригһөө үлүүтэй ехэ болоо. Энэ түсэбтэ табан жэлэй үедэ арадай ажахы яһала урагшатайгаар хүгжэнэ. Промышленна, хүдөө ажахын үйлэдбэриин хэмжээн дээшэлһэн, капитальна барилга үргэн дэлисэтэйгээр ябаһан байна, ябанашье. Ушар иимэһээ хүн зоной олзо доход урган хүгжөө бшуу.

Республикын хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай салин хүлһэн 1966—67 онуудта 15 процентээр, тиихэдэ нийтын ажахыһаа абадаг колхозниигуудай олзо доход 24 процентээр дээшэлһэн байна. Ерэхэ хоёр жэлһээ хүн зоной абаха мүнгэнэйнь олзо доход (хүн бүхэндэ хүртэсөөр) 90 түхэригөөр нэмэхэ гэжэ хүлеэгдэнэ.

Совет засагай 50 жэлэй ойн баярай урда тээхэнэ үнгэргэгдэһэн Пленумэй абаһан шиидхэбэринүүд хадаа тон ехэ политическэ болон социально-экономическа удха шанартай бшуу. Совет арадай табин жэлэй туршада туйлаһан асари ехэ туйлалтануud тус шиидхэбэринүүд соонь тобойн элирнэ. Пленумэй хараалһан зорилгонуудай ёһоор совет арадай һуудал байдал нилээд һайжарха, хүн зоной олзо доход дээшэлхэ, салин хүлһэниинь нэмэхэ, тиихэдэ олон янзын ажалтай хүдэлмэрилэгшэдэй абадаг салин бэе бэедээ дүтэрхы болохо байна.

Тиихэдэ манайшье республикын ажалшадай олзо доход мүн баһа ехэ болохо юм.

Багаар салин абадаг хүдэлмэришэд болон алба хаагшадай һара бүхэнэйнь салин 60 түхэриг хүрэтэрөө нэмэхэ байна. Гадна түмэр болбосоруулдаг предприятинуудта ба цехүүдтэ хүдэлдэг хүдэлмэришэн-станочниигуудай һарын салин 15 процентээр ехэ болохо. Гадна пенсионернуудэй олзо доход 1,2 миллион түхэригһөө үлүүсэ ургаха, мүн хүдэлмэришэд болон алба хаагшадһаа оролог алба налогой хаһагдахатай хамта хүн зоной олзо доход 1,8 миллион шахуу түхэригөөр нэмэхэ байна бшуу. Тиихэтэй хамта саг зуура ажаллаха шадалгүй болоһон хүнүүдэй абадаг туһаламжа ургахаар хараалагдана.

1968 оной январиин 1-һээ манай республикада районно коэффициент байгуулагдажа, урдань үшөө дээшэлүүлэгдээгүй салинтай хүдэлмэришэд болон алба хаагшад дээшэлүүлэгдэһэн салин абадаг болохонь. Республикымнай хүн зоной олонхид иимэрхүү урмашуулгада хүртэхэнь гээшэ. Энээн дээрэһээ хараад үзэхэдэ, манай республикын хүн зоной жэлэйнь олзо доход 30—32 миллион түхэригөөр ехэ болохо байна. Энэ юу харуулнаб гэхэдэ, манай республикын хүн зон ажаһуудалайнгаа хэмжээгээр ороной бусад область, хизаар болон республикынхидтэй адлирхуу боложо байһые харуулна.

Колхозниигуудай салин, олзо доход хадаа үйлэдбэриин түсэбтэй нягта холбоотой юм. Үйлэдбэриин түсэбэй улам урагшатайгаар хүгжэн ургаха тума колхозниигуудай салин, олзо доход ургаха байна бшуу. Ушар тиимэһээ хүн зоной абаха мүнгэнэйнь олзобори 1968 ондо 70 миллион түхэригөөр ехэ болохо гү, али 1967 онойхитой сасуулхада 15 процентээр нэмэхэ байна. Иимэрхүү урагшатай ехэ хүгжэлтэ урдань хэзээдэшье үзэгдөөгүй бэлэй.

Түсэбэй ёһоор хүн зоной олзо доход саашадаашье ехэ болохоор хараалагдана. Жэшээнь, 1970 ондо 1967 онойхитой сасуулхада 1,6 дахин ехэ болохо байна.

Олзо доход улам түргэнөөр ургахал байна. Тиихэдэ тэрэнээ ашаглан хэрэглэхэ талаар бэрхэшээлтэй дайралдаха байнабди. Мүнөө хадаа республикымнай хүн зоной абадаг бүхы олзо доходойнь 80 процентнь промышленна эд бараа болон эдеэ хоол абалгада ошоно гээшэ. Хүнүүд жэлһээ жэл бүри эд бараа улам ехээр хэрэглэнэ. Ганса 1966 оной, мүн 1967 оной 9 һарын туршада хүн зоной зарим тэды эд бараа худалдажа абахань ургаа гэбэл: 1965 онойхитой сасуулхада мяха — 43, үндэгэ—21, оёдоһон бараа—16,7, арһан гутал—22, трикотажна хубсаһа—56,4, холодильник—90, пианино—23, хибэс бүтээл 57, телевизор—33 процент болоно бшуу. Энэнь юу харуулнаб гэхэдэ, хүн зон тушаалдаһан эд бараа абахаа болёод, харин абаха гэжэ шэлэһэн юумэнэйнгээ шанар шэнжые нэн түрүүн шалгажа үзэнэ гээшэ. Тиимэһээ мүнөө хүнүүд шанар шэнжэгүй эд бараа худалдажа абахаа, мүн амтагүйгөөр бэлдэгдэһэн эдеэ хоол хэрэгсээхээ болёо ха юм.

Тиимэ һэн тула худалдаа наймаанда табигдадаг зарим тэдэ эд бараанай шанар шэнжые эрид һайжаруулха зэргэтэйбди. Тиихэдэ энэ талаар бэрхэшээлнүүдтэй дайралданабди. Манай республикын зарим предприятинууд һанаһанда хүрэмөөр хүдэлнэгүй, тиимэһээ бүтээһэн эд бараанайнь хэмжээн, шанар шэнжэншье заримдаа бирагүй байна. Энээнһээ боложо эд бараан худалдаа наймаанда багаар орохо гэжэ һанаһай дэмы. Үгы, жэлһээ жэл бүхэндэ һайн шанартай эд бараан улам ехээр худалдагдаха. Тиигэхын тула байра дээрэнь ехээр, шанар шэнжэтэйгээр үйлэдбэрилхэ, мүн ондоо тээһээшье элбэгээр асарха байнабди. Зарим тэды арга хэмжээнүүдэй бэелүүлэгдэһэнэй ашаар мүнөө республика доторнай мяха, һү, үндэгэ, хартаабха болон овощ улам ехээр үйлэдбэрилэгдэнэ. Арадай хэрэглэмжын эд бараа 1970 ондо (1967 оной хэмжээнтэй сасуулхада) 41 миллион түхэригөөр ехые манай предприятинууд үйлэдбэрилхөөр хараална. Мяханай ба һүнэй продукт, кондитерскэ ба макаронно зүйлнүүд, оёгдомол ба трикотажна хубсаһа, гутал, мебель ба бусадшье түхэлэй эд бараан улам ехээр үйлэдбэрилэгдэн гараха юм. Ушар тиимэһээ предприяти болон цехүүд һэльбэгдэн баригдана, шэнэлэгдэнэ, мүн трикотажна болон гуталай томо фабриканууд шэнээр баригдахаар хараалагдана.

Арадай хэрэглэмжын эд бараанай улам ехээр дэлгэрхэ хэрэгтэ томо предприятинууд ехэ туһа хүргэхэ байна. Энэ талаар аша туһатай хүдэлмэри авиационно заводто ябуулагдана. Тус заводто бүтээгдэдэг хубсаһа угаадаг машина худалдаанда ехэ ульгам гүйсэтэй. Гэхэтэй хамта зарим томо предприятинууд энэ шухала хэрэгтэ анхаралаа эзэн ёһоор үшөө хандуулаагүй байһаар. Жэшээнь, ЛВРЗ, «Теплоприбор», механизированнэ шэлэй завод, судна заһабарилгын заводууд болон бусадшье предприятинууд болоно. Саашадаа иигэжэ хандажа огто болохогүй, харин бүхы арга боломжонуудаа хүсэдөөр хэрэглэжэ, арадай хэрэглэмжэдэ ошохо эд бараа элбэгээр үйлэдбэрилэлсэхэ шухала.

Хүн зон алишье талаараа хангагданги болохо тумаа гэр доторхи байдалаа һайжаруулхые оролдоно бшуу. Тиимэһээ гэр дотор хэрэглэгдэхэ зэр зэмсэг, эзэн эхэнэрэй хүдэлмэри хүнгэрүүлхэ түхеэрэлгэнүүд улам олошорно. Тиимэһээ һүүлэй жэлнүүдтэ парикмахерскэ, прачечна, ателье гэхэ мэтэнүүдтэ хүнүүд улам олоор ошоно. Энэньшье баһа зүйтэй. Юуб гэхэдэ, хүн бүхэн гэр үзүүрэй ажалда һаатажа, сүлөөтэй сагтаа амарха, сэнгэхэ аргагүй байдаг бшуу. Тиимэ һэн тула манай республика дотор хүн зоной ажаһуудалые хангаха талаар горитой юумэн хэгдэнэ. Город болон хүдөө нютагуудаар ателье, мастерской, комбинадууд олоор хүдэлнэ. Гэбэшье энэ талаар хүдөө нютагуудта илангаяа ехэ бэрхэшээлнүүд тохёолдоһон зандаа.

КПСС-эй Буряадай обкомой, республикын правительствын элдэбхи үүсхэлээр республика дотор ехэ юумэн хэгдэжэ байна. 1970 он багта республикымнай городууд болон томо томо һууриин нютагуудта хүн зоной ажаһуудалые хангаха комбинадууд баригдаха, хубсаһа хунар, гутал заһажа оёхо, сэбэрлэхэ, шэрдэхэ мүн гэр дотор хэрэглэгдэхэ машина, хүнэй хэрэглэмжэ хангаха хүнгэн автомобиль заһабарилха предприятинууд ажаллажа эхилхэ юм. Энэ мэтын арга хэмжээнүүд хүсэд бэелүүлэгдээ болбол хүнэй гэр доторхи байдал нилээд һайжарха, хүнгэрхэ байна бшуу.

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика дотор хүсэд түхеэрэлгэтэй гэрнүүд яһала баригдаа, мүнөөшье баригдана, саашадаашье баригдахань лабтай. Гэбэшье олонхи гэрнүүд халуун ба хүйтэн уһанай, түлишын ба канализациин талаар хүсэд хангагдаагүй байһаар. Мүнөө Улаан-Үдэдэ уһанай хамтын проводтой, канализацитай болохын тула барилгын бэлэдхэлэй хүдэлмэри хэгдэжэ байна. Гадна газ хубаадаг станциин бүлэглэлнүүд түхеэрэгдэхээр бэлдэгдэнэ. Ябажа байгаа түсэбтэ табан жэлнүүдэй дүүрэтэр улаан-үдынхид 300—350 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай байрануудта ороха юм. Республикын бусадшье городууд болон аймагуудта байрын гэрнүүд баригдаха байна.

Ажалшадай һуудал байдал һайжаруулха хэрэгтэ нийтэ хэрэглэмжын фонд захагүй ехэ туһа хүргэнэ. Тусхайлан хэлэбэл, ганса нийтэ хэрэглэмжын фондын ашаар туһаар манай республика дотор 204 мянган үхибүүд юрэнхы дунда эрдэмэй һургуулинуудта һурана бшуу. 38 мянган үхибүүд ясли, саадуудта хүмүүжүүлэгдэнэ. Республикын 160 медицинскэ зургаануудта олон мянган хүнүүд жэл бүри ямаршье түлөө[...] аргалуулна гээшэ. Тиихэд[...] ажалшад жэл бүри түлөө[...] али хүнгэлэгдэһэн путе[...] абана, курорт болон санатор[...]на. Үндэр наһатайшуул, [...] пенси, туһаламжа абана. [...]кымнай дээдэ һургуулинуу[...] никум болон училищинуу[...] олон хүбүүд, басагад һура[...]

Нийтэ хэрэглэмжын фон[...] жэлдэ ургаха. Ганса 1[...] (1965 онойхитой сасуулха[...] дахин нэмэхэ гү, али жэл [...] бүхэндэ хүртэсөөр 185 тү[...]лохо байна.

Хүн бүхэн 1970 ондо юр[...]да эрдэмэй һургуулитай бо[...]ла уялгата һуралсалда хаб[...]лана. Һурагшадай тоо 218[...] хүн болотороо олошорхо ба[...]са гүрэнэй зөөриин ашаар табан жэлэй үедэ 20 мянган[...]дэй һууха һууритай һург[...] мүн хоёр мянган үхибүүд[...] ясли, саад баригдаха юм. Ү[...] хүмүүжүүлхэ, һургаха жэл[...]хы гаргашань 68 миллион болохо байна.

Социальна талаар хангал[...] дицинын гэрнүүд үргэн [...]гээр баригдаха юм. Табан жэ[...] Хоринск тосхоной, Хяагта [...]мо больницанууд. Улаан-Ү[...] ликлиникэ ба нарайлалгын [...]рэн нютагай грязолечебни[...] Улаан-Үдэдэ, Хяагтада ба Ба[...] инвалидуудай гэрнүүд [...] ашаглагдажа захалха юм. Г[...] натори, амаралтын гэрнүүд, [...]лактори, аяншалгын баазану[...]нээр баригдаха байна.

Мүнөө республикымнай бү[...]приятн, колхоз болон сов[...] баатаршалхы ажалай абы[...] эршэтэйгээр сохилжо, түсэб[...] жэлые болзорһоонь урид дү[...] тула социалис мүрысөө улэр[...] үргэлэнэ.

Республикын ажалшад үе[...]рүүгээр ажаллажа, Эхэ ор[...] баялигые улам арьбадхахаар[...] зэнэ!

В. ЛЫ[...]

Буряадай АССР-эй Го[...] түрүүлэгшэ, эко[...] эрдэмэй к[...]

ПРОПАГАНДИСТНУУДАЙ СЕМИНАР

МУХАР-ШЭБЭР. **(Телефоноор абтаба).** Эндэ үсэгэлдэр аймагай пропагандистнуудай ээлжээтэ **семинар** үнгэргэгдэбэ. Семинар дээрэ үнгэрэгшэ жэлдэ абтаһан социалис уялгануудай дүүргэлтын дүнгүүд ба шэнэ жэлэй зорилгонууд тухай элидхэл партиин райкомой секретарь нүхэр Нимаев хэбэ.

Семинарта суглараршад Совет засагай 50 жэлэй ойдо зорюулагдаһан КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй ба РСФСР-эй Верховно Соведүүдэй ойн баярай хамтын заседаниин материалнуудые, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь Л. И. Брежневэй элидхэлые ажалшадта тайлбарилан ойлгуулха хүдэлмэрине яажа ябуулдаг дүй дүршэлөө хубаалдаһан байха юм.

Ц .ЗАМБАЛАЕВ.

АХЫН ҺОНИН

ЗҮБШЭЛӨӨ ХАЛАН АБАЛСАНА

Аймагай сомоной Соведүүд һүүлэй үедэ ажал хүдэлмэриеэ эли бодо һайжаруулаа. Тэдэнэр ажахынуудай хүгжэлтэдэ артагүй ехэ нүлөө үзүүлдэг байна. Илангаяа Орлигой сомоной Совет һайн ажалаараа шалгардаг болонхой.

Соведүүдэй хүдэлмэрине улам һайжаруулха хэрэгтэ партиин райком, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитет ехэ анхарал табидаг.

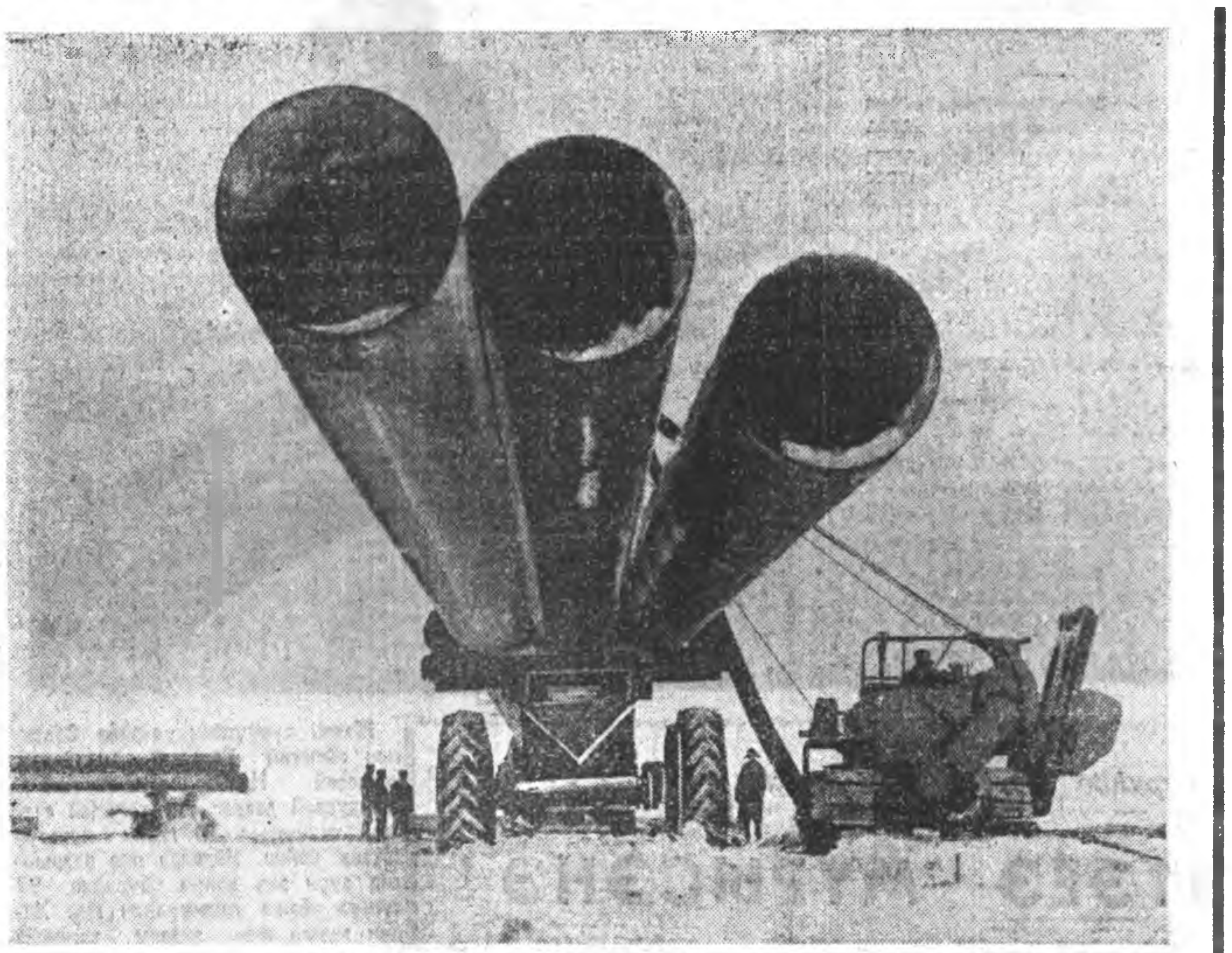
Сомоной соведүүдэй секретарьнарай семинар зарлагдажа, хүдэлмэриин элдэб асуудалнуудаар элидхэлнүүдые шагнана. Семинарай түтэсхэлдэ секретарьнар дүй дүршэлөө андалдажа, ажалаа улам һайжаруулха тушаа хэлсэбэд.

СЭЭЖЭ ЖУРНАЛ ЭМХИДХЭГДЭБЭ

Аймагай культурын байшан соо «Үдэр үдэрэй һонин» гэһэн сээжэ журнал эмхидхэгдэбэ. Эндэ һонин мэдээсэлнүүдые багша А. З. Матвеев, врач Е. И. Васильева, архивые даагша Л. Ф. Ажеева болон бусад хэбэд.

В. ГАЛСАНОВ.

Орлик тосхон.

Львовско областьдо «Дружба» нефтепроводой хоёрдохи линиин барилга эхилээ. Үбэлэй хүйтэн сагта хэдэн километр линии татагдаба. 1968 оной дүүрэтэр 192 километр утатай соргонуудые татахаар шиидээ. Зураг дээрэ: «Дружба» нефтепроводой хоёрдохи линиин барилга дээрэ.

АПН-эй фото.

ЗУРАГЛАЛ

Ажалай түрүүшүүл— арадай хинагшад

НАЙДАЛАЙ ЭХИН

Шурдагархан, затан хара бэетэй, шурбэһэлиг хүбүүн үндэр гэгшын һүрэн өөдэ һүрэн гатажа байжа нагшытараа доошоо һанжаһан ногоохон үбһэ хаяна. Тэсэшэгүй халуун. Гоожохо хүлһэншье гоожоно даа.

Сомоогой нюруу татажа байһан нүхэрынь:

— Иимэ халуунда, юрэдөө, шубуушье бүтэжэ үхэшэхэдөө торохогүй ха. Эндэ бүришье аймшагтай халуун,—гэбэ.

— Бороо орохонь ха даа, дан бүгшэм. Тэзд тэсэжэл үзэхэ болоолши даа.

— Доошоо бууха болоо хаб даа. Амимни бүтэхээ һанана.

— Зай, тиигэбэл би гараһуу, шимни асалалши,—гэхэдэнь нүхэрынь арсабагүй.

Аргамжын үзүүрһээ таталдан, мянсгэй шэнги солбон габшагайгаар өөдөө гаража ябаһан хүбүүе түрүүлэгшэ хараад, нилээд удаан бодолгото болон, эмээл дээрээ хүдэлэнгүй һууба.

«Энэ Коля хүнэй үтөөр, бэрхэ хүбүүн, нүхэдэйнгөө дунда хүндэтэй. Байза, бригадираар табяа һаа, ядалдаашье орхихо үгы ха. Хожом нэгэ дуулажа хөөрэлдэхэ байна»,—гэжэ шиидээ һэн.

Полевой бригадын бригадир болохоһоо түрүүшээр татагасаа. «Эрэ хүн зориһондоо юм, һураxаш, бү татагаса» гэжэ байжэ олые үзэһэн түрүүлэгшын хэлэхэдэ, угээ үгэжэ, туршаад үзэхые шиидээ һэн.

Дүрбэн жэл бригадираар хүдэлбэ. Үүрээр боложо, ажал хүдэлмэриингөө хараа бодолые ябуулдаг, үдэшэ орой гэртээ бусадаг һэн. Николай Гомбоевой ороһонһоо хойшо полевой бригадымнай ажал хүдэлмэри хараа байса һайжараадхёо гэжэ зон хэлсэдэг болоо. Хүн зоной һайшаалда хүртэхэ гээшэ тиимэшье амар бэшэ һааб даа.

Хэрбээ иимэ нэгэ ушаралай болоогүй һаа, Николай Гомбоев мүнөөшье хүрэтэрөө бригадираараа ябажа болохо гээшэ һэн ха. Тэзд нэгэтэ...

— Хонишон Буда Вампиловнай наһатайшаг боложо, хүл гарыншье муудажа эхилбэ. Энэ харюусалгатай ажалһаамни сүлөөлжэ үгыт,—гэжэ һаяшаг гүйлтатай ерээ.—Мүнөө дээрээ хүдэлжэ бай гээд гаргааб. Үбгэнэй гүйлтые дүүргээгүйдэмнай аргамнай үгы. Тэзд хэниие оронлонь оруулха гээшэбибди?—гээд, түрүүлэгшэ хүн бүхэнэй нюурые адаглан һууба.

Правлениин гэшүүд зоро лороо бодолгото болон һууба. Харин нооһотой, сүүтэ алтайн үүлтэрэй эдэ хонидые тон харюусалгатай хүндэ даалгажа үгэхэ болоно бшуу. Хоёр-гурбан дурадхалай орохоло, түрүүлэгшэ тархяа һэжэрбэ.

— Таарахагүй. Тэзд хэниие оруулалтайб?...

Николай Гомбоев гараа үргэжэ: «Намайе оруулаа һаатнай яаха гээшэб»,—гэжэ гуйба.

Николай хүдэлжэ ядахагүй... Орондонь баһа хүн хэрэгтэй болохо.

Һүүлэй һүүлдэ түрүүлэгшэ Николай Гомбоевой гуйлтые хүсэндэнь оруулаа һэн.

Анханда 548 хонид асарагдаһан аад, 700 толгой болоһон байгаа.

Хонид, хонид... Алтайһаа асарагдаһан хонид... Хүйтэн уларилда дадажа, Борьёогой хужартай, шэмэтэй ногоое амташаан эдидэг болоһон хонидой эзэн боложо орохоодоо, коммунист Гомбоевой зүрхэн халуунаар лугшаад абаа бэлэй. Тэрээндэ этигээ бшуу. Этигэлынь харюулха хэрэгтэй. Заатал һаа харюулха.

Багаханһаа малда мэзхэй, дуратай Николай долоон зуун толгой хонидые һамгантаяа даажа абахадаа, түрүүшын үлэрһөө эхилжэ, зориг түгэлдэр хүдэлжэ оробо.

...Газаа һалхин эшхэрнэ. Жэжэхэн шэдэрүү саһан зай забһаргүй бурган улам түргэлхэдэл гэнэ. Николайн нойр хүрэнэгүй. Фонаряа хажуудаа табяад, стол дээрэһээ уншажа байһан номоо абажа, хуудаһынь иража оробо.

Тэрээнэй тархида уншаһан юумэнь орожо үгэбэгүй. Һаяхан гараһан нарай нилхахан хурьгадай маараан шэхэндэнь дуулдахадал гэжэ, амар амгалан хэбтүүлбэгүй.

Бутэд һамганиинь амарна. Мүнөөдэр тэрэ хонидоо адуулганда гаргажа ерээ бшуу. Эсээш ёһотой даа, барһанш! Үсэгэлдэр хахад һүнииһөө үнгэртэр тоонoй хонидоо эрьежэ хоноо хамнай. Тиигээд Николайгаа һэреэгээ. Үүр сайжа, үдэр болотор нэгэшье хурьган гараагүй.

Хонидынь тэрхылдэжэ, үглөө мүнөө болошоол даа. Энэ һүни гээд лагшааб!

Нюдэеэ аняад, бодолгото болон хэбтэтэрээ халта «дуурд» гээд абаба.

«Яажа байнабиб. Унташахам гээшэ гү»,—гэжэ аман соогоо айһандаа дуугаран, үндыжэ хубсалаад, фоняраа абажа, газаашаа гараба.

Газаа шэб харанхы. Бордоһон хүрилнэ. Шуурган эшхэрнэ. Николай хонин дэгэлэйнгээ захые бодхоожо, дал тээшээ ошобо.

Дүрбэн хурьган нэгэ доро гарашоод байгаа һэн.

Хоёрыень абажа мэшээгтэ орёобо. Эхэнүүдынь хурьгаяа үгэхэ дурагүй. Хүйтэн ами мэдэрһэн хурьгадай үнжэгэхэн бэе шэшэржэ, даарaжа эхилһэн тэмдэг үзүүлнэ.

— Үглөөдэр хурьгадаа харахат, хүхүүлхэт. Ехээр бү зобогты, барһадни,—гэжэ ябаад Николай зарим хэбтэһэн хонидые тойрогшон ябахадаа дуугарна.

Гэр соогоо хурьгадай маараа дууллаһан һамганиинь һэреэд:

— Түрэжэрхёо аал?—гэжэ гайхаһан юумэндэл асууба.

— Аяар дүрбэ байгаа.

— Нэгэ хонинһоо гү?—гэжэ Бүтэд түргэн асууба.

— Үгы даа... Эхирлэһэн юумэн үгы. Газаамнай ехэ хүйтэн байна. Саг соонь хурьгадаа абаагүй һаамнай хүлдэшэхэдөөш болохо ха,—гэбэ.

Хоёрдохёо һамгантаяа ошоходонь, үшөө нэгэ хурьган гараад байба.

Үглөөгүүр болотор шарахан түрүүтай, буржан сагаахан ноoһотой хорёод хурьгадые абажа хонобод. Түрүүшынь хурьгадууд!

Нэгэшье хурьга гарзалуулангүй абахаб гэһэн уялга абаһан байгаа бшуу. Энэ нангин уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ хэрэгтэй.

Үдэрэй ошоһониинь ойлгогдодоггүй байба. Тэрэ үгэдөө хүрөө, нэгэшье хурьга гарзалуулангүй абаа, хонидоо тобир тарганаар ондо оруулаа.

Туйлаһан амжалтаараа тэрэ нэгэтэшье һанаагаа амардагтүй. Эгээл эндэһээ тэрэнэй амжалта эхитэй гээшэ ха.

Арбаад гаран жэл таһалгаряагүй хонин ажалда хүдэлжэ, жэлһээ жэлдэ нүхэр Гомбоев үндэр туйлалта туйлана. Хёрхо нарин, үнэн сэхэ халаал арадай хинагшаар һүүлэй үедэ һунгагдаа. Тэрэ ганса өөртөөшье эрилтэ ехэтэйгээр хандадаг бэшэ, нүхэдтөө болохо зэргээрнь туһалдаг, алдуу эндүү табибалнь, саг соонь усалхаха хэрэгтэнь үргэлжэ туһалдаг байна.

Эрхим һайн ажалайнгаа түлөө Зэдын аймагай «Коммунизм» колхозой хонишон Николай Гомбоев нэгэнтэ бэшэ хүндэлэлэй грамотануудаар шагнагдаһан, үнэтэ шангуудта хүртэһэн байха.

Нёдондо нэмэлтэ түлбэридэ 25 хурьга, 1760 түхэриг мүнгэ абаһан һаа, мүнөө жэл 26 хурьга, 1778 түхэриг мүнгэ абаа.

Иимэл даа найдалайнь эхин, эрхим ажалайнь үрэ дүн.

М. ШИХАНОВ.

ЗАХААМИНАЙ АЙМАГТ[...]

Хүбшын баялиг— гүрэндөө

Энэ жэлэй агнууриин болзорые Захааминай ангуушад олзо ехэтэйгээр үнгэргэжэ байна. Тэдэнэр 11 һарын туршада бэлэдхэлэй пунктнуудта 42.125 түхэригэй ангай арһа болон шубуу тушааба. Харин эдэ үдэрнүүдтэ аймагай ангуушад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэхэ хэрэгээ амжалтатайгаар түгэсхэжэ байнхай.

Цахирай сельпогой хүдэлмэрилэгшэд 1968 оной түсэбөөр жэлэй эхинһээ хойшо 5100 түхэригэй ангай арһа болон мяха худалдажа абаба. Жэлэйнь түсэб 4600 түхэриг байһан юм.

Агнууриин болзорой эхилһэнһээ хойшо аймаг соо 46 мянган хэрмэнэй, 279 һолонгын, 22 үнэгэнэй, 20 булганай арһан олзоборилогдоо. Илангаяа Цахирай сельпогой ангуушан С. С. Шатеев олзо ехэтэй. Энэ нүхэр 1400 хэрмэнэй арһа тушааба. Мүн тус сельпогой ангуушан Балма-Цырен Норбоевшье шалгарба. Тэрэ 430 хэрмэнэй арһа, нэгэ буга, гурбан гүрөөһэ тушаагаа. Тиихэдэ Азанга Батуев, Тарбажан Дондоков, Михаил Бадмажапов, Даша-Нима Гуржапов, Шагжа Сосоров гэгшэд 450—650 хэрмэнэй арһа тушааба.

Мүнөө үедэ Захааминай ангуушад хүбшын баялигые олзоборилжо байһаар. Үшөө олон бэрхэ бэрхэ ангуушад хүбшэһөө бусаадүй. Тэдэнэрэйшье баян олзо асаржа, баясуулха байһаниинь дамжаггүй.

300-һаа 2000 хүрэтэр

Санагада һаяхан лэ жэлэй туршада үнеэн бүриһөө 300 литр һү һааһан һаалишад гэмгүй бэрхэ гэжэ тоологдодог бэлэй. Харин мүнөө тэндэ иимэ ахир бага хэмжээнэй һү һаадаг һаалишадые олохогүйт. Бүри нёдондо гү, али урзанда Санагын голдо үнеэн бүриһөө 10 һарын туршада 1500 килограмм һү һаана гээ һаа, хүнүүд үнэншэхэгүй һэн. Зүгөөр иимэ ехэ һү һаана гэжэ мүнөөл балшыса баримталан хэлэхэ аргатайбди. Эндэхи «Коммунизм» колхозой Х. Цыбеновагай, Л. Очировагай болон Д. Хадаевагай хүтэлбэрилдэг гүүртэнүүдтэ жэлэй эхинһээ хойшо үнеэн бүриһөө дундаа зэргээр 1000 килограммһаа дээшэ һү абаба. Энэл даа, эрмэлзэл зоригтой малшадай эршэ хүсэн. Арбан нэгэ һарын туршада үнеэн бүриһөө 1739 килограмм һү һаажа, аймагай һаалишадай социалис мүрысөөндэ нэгэдэхи һуури эзэлжэ ябаһан Дулмажап Хадаевагай даадаг гүүртын коллективтэ «Совет засагай 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ» гэһэн хүндэтэ нэ[...] олгогдонхой юм. Энэ [...] ажалай амжалта, һаали[...] тааруу бэшэ уларилтай [...]дашье ойрын сагта жэлэ[...]да үнеэн бүриһөө 2000 [...]раммһаа холо үлүү һү [...] болохыень элирүүлнэ.

Чапаевай дивиз[...] ябаһан хүн

Закаменск хотодо В[...] Павлович Питовецкий гэ[...]дэтэй хүн ажаһуудаг. [...] гурбан дайнда шуһаа а[...] баадалсаһан юм. Нэгэдэ[...]риалис дайнай фронтдо, [...] дайнда зоригтойгоор жаг[...]гэ ороноо эрэлхэгээр ха[...] Тэрэ Улаан Одоной о[...] хэдэн медальнуудаар ша[...]хай. Владимир Павлович [...] онһоо В. И. Чапаевай ко[...]һан 25-дахи дивизидэ [...] Сагаантаниие айхабтар [...] сохилсожо ябатараа [...] шархатажа, хожомынь а[...]лээд, сагаан полягуудтай[...]риин атаман Кайгародов[...]датай дайлалдаа юм. Сов[...]гай түлөө гайхамшагаар[...]һэн В. П. Питовецкий С[...]сагай 50 жэлэй ойтой [...] дуулагдан Улаан Туга[...]ноор шагнагдаба.

Мүнөө алдарта чапаев[...] сидэ гаранхайшье һаа, [...] ажалда эдэбхитэйгээр ха[...]сана. Тэрэ аймагай арада[...]тын комитедэй түрүү[...] штатнабэшэ орлогшо юм.

— Хиналта хэхэ гээш[...] хэрэг бэшэ. Гэртээ һууха[...]гүй агшаб. Харин сүлө[...] газетэ, журналнуудые [...] дуратайб. Ерэхэ жэлдэ [...] 45 түхэригтэ захяа хүм[...] тэрэ хөөрэнэ.

Үдэрһөө үдэрт[...] һайжарна

1940 ондо Зэдын ком[...] ажалшадые 22 магаз[...] столово хангадаг һаа, [...] мүнөө тэдэнэй тоо 45 ба[...]лонхой. Закаменскын [...] центральна үйлсөөр эд б[...] «Березка» гэжэ шэнэ [...] магазин, хоёр гастроном, [...]лово бии юм. Һүүлэй 6[...] туршада эндэ худалдаа н[...]най 17 газар, овощ ха[...] түхеэрэлгэ, магазинууд, [...]нууд, холодильнигууд, [...] баригданхай.

Зэдын продснабай эхи[...]һэнһээ хойшо 27 жэлэй [...] наймаашадайнь тоо 3,5 [...] олошоржо, ажалайнь гүр[...]ритойгоор һайжараа гээш[...]ловодохи һууринууд 684[...]рэбэ. 1960 онойхитой са[...]да энэ жэлэй 10 һарын [...] 120 холодильнигууд, юу[...]ха 220 машинанууд, 110 [...]циклнууд олоор худалдаг[...]

М. ГОНЧИ[...]

...ГШАНАРАЙ ...СУГЛААН

Яруунын аймагай багшанарай суглаан һаяхан болобо,

Тус суглаан дээрэ КПСС-эй райкомой секретарь Р. Г. Раднаев, аймгүйсэдкомой гэгээрэлэй таһагые даагша Д. Ц. Пунцыков гэгшэд элидхэлнүүдые хэбэд.

Нүхэр Раднаев аймагай ажалшадай үнгэрһэн жэлдэ туйлаһан амжалтануудые болон бии байгаа дутуу дунданууд тухай суглаарагшадта элидхэбэ.

Мүн һуралсалай, хүмүүжүүлгын худэлмэриин аймаг соо ямараар ябажа байһан тухай, багшанарай шэнэ түсэб, хэшээлдээ яажа бэлэдхэхэ тухай дэлгэрэнгынгээр хөөрэжэ үгөө,

Суглаан дээрэ Нарһатын дунда һургуулиин директор Е. Д. Цыдыпов, Үльдэргын дунда һургуулиин директорэй орлогшо Ж. М. Мажеев, гэгээрэлэй министерствын инспектор Д. Д. Очоров болон бусад үгэ хэлээ.

ҺАЙХАН ЖЭШЭЭ

Улаан-Үдын театрально-хүгжэмэй училищида ороод байтараа Сампил армида мордоо һэн.

Донской фронт эльгээгдэжэ, хүндэ контузида оробо.

Волховско фронт. Новгородые сүлөөлэлсэбэ.

Немецэй Курляндска бүлэгые усадхалсахадаа, Ригэ хото хүрэтэр «коридор» гаргалсахадаа автомашинын командир Сампил Базарович бүри зориг ехэтэйгээр туладаба.

Ара хойгуураа таһа сохюулжа, немецтэ бүһэлэгдэбэ... Шоссехаргы шадархи ойн захада Сампил Базарович эгээл зүүн захаар байба... Гэнтэ, холо бэшэ нохойнуудай хусалдаһандал абяан соностобо. Шоссейһээ 150 метр газарта бүлэг фашистнууд, нэгэ танк харагдаба. Сампилай зүрхэн уур сухалаар лугшаба. «Аһаа энэш немецэй тагнуул ха юм»— иимэ бодол толгой соонь зурас гэбэ. «Нохойнууд! Бултымнай һалгаабди гэжэ һанаа гүт. Үгы! Амидыбди!» гэжэ шүдөө зуубхилан шэбэнэбэ... Сампилай гар соо ПТР-шье наяржа, немецэй танк башнияа эрьелдүүлжэ үрдингүй бута буушаба.

Нигэжэ эндэ 9 хоног соо бүһэлэлгэндэ байха үедэнь бэшэшье олохон тулалдаанууд боложо, Сампил Базарович онсо шалгарба. Үбсүүндэнь Эхэ ороноо хамгаалгын дайнай II шатын орден яларба.

Нигэжэ ерээдүйн багша немецэй Курляндска бүлэгые усадхалсаад, Зүүн Пруссии, Эстониһоо дайгаа даралсаад, дархан солоёо дуудуулаад, орон нютагтаа бусажа ерэһэн юм. Баатарлиг тэмсэлэй үльгэр жэшээ!

«Һүүлээрнь дуратай училищияа дүүргэхэ» гэһэн аад, үшөө тэрэ үедэ буряад драмын театрай уран һайханай хүтэлбэрилэгшэ, СССР-эй арадай артист, өөртэнь багшалһан Гомбо Цыдынжапович Цыдынжаповай хэдэнтэ идхаһан болобошье, наяадтай эхэнь тоншье хүгшэршэһэн, бэе муутай болошоһон байжа, Красный Яр тосхондо эхин шатын һургуулиин багшаар ажаллаха баатай болоо һэн. Тэрэ сагһаа хойшо Сампил ото багшалаа, толгойншье бууралтаа.

Түрүүшынь һурагшад бэеэ лаажа хүдэлһөөр үнинэй. Людмила Генинова—Улаан-Үдын авиазаводой инженер, Самбуу Санжиев—Эрхүү хотодо инженер, Сергей Цыдендамбаев — Улаан-Үдэдэ врач, Андрей Аюржанаев —офицер, сэрэгэй академида, Дашима Дандарова—Ленинградай консерваторидо һурана гэхэ мэтэ дүүрэн даа. Багшанаршье болоһон шабинарынь олон.

Сампил Базарович мүнөө Хэжэнгын интернат-һургуулида багшална. Һурагшадта хамагай ехэ анхарал хандуулдаг... Тэрэниие үхибүүдэй дунда, жэшээнь, нааданай репетици дээрэ хараа һаа гайхахат. Миниидээ хомор үгэтэй, түбшэн номгон янзын хүн аад лэ, ямараар хубилдаг гээшэб! Ямар гоё, ойлгосотойгоор хүүгэдтэ заанаб!

Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг драмкружок жэл бүри шэнэ һонин программа табидаг. «Хуу шүдөө убдэгшэд», «Медсестра Козлова», «Мүнөөдэр яагаа шэрүүн бэ?», «Бато-Шулуун, Соёлмаа», Шекспирэй «Отеллэһээ», Хоца Намсараевай «Тайшаагай ташуур» гэхэ мэтэнүүд сооһоо хэһэг, бүлэгүүдые хүүгэдэйнь табихада, Хори, Хэжэнгэдэ, Ород, Эдэрмэг. Баянгол, Ушхайта, Могсохон, бэшэшье һуурин тосхонуудта ажаһуугаашад аллил һайшаан үгтадаг.

Кружогойхидынь урданай дуунай аялгада тааруулжа зохёоһон «Мүнөөдэр яагаа шэрүүн бэ?»—гэжэ инсценировко хүдөөгэй клубуудта табидаг һэн. Хүүгэдэй ехэ һайнаар наадахадань, урда сагай зоболон гашуудал амсаһан үгытэй үншэн хүбүүхэниие хайрлажа, олохон хүнүүд нюдэнэй уһа гэлмэрүүлдэг һэн.

Сампил Базарович һургуулидаа мүн «Зүрхэнэй дуунууд» гэһэн гараар бэшэһэн шүлэгүүдэй сборник гаргуулдаг. Мүнөө тэрээн соонь янза бүриин 200-гаад шүлэгүүд ниитэлэгдэнхэй. Багша, мүн байгаалиин гоё һайханиие үхибүүдтэ гүнзэгыгөөр ойлгуулдаг... Энэнэй гэршэ—«Буряад үнэн», «Шэнэ Үдэ» газетэнүүдтэ толилогдоһон хүүгэдэйнь шүлэгүүд.

Сампил Базарович залуудаа арга боломжын олдоогүй һэн тула абаһаар институт дүүргэжэ шадаагүй һэн. Мүнөө тэрэ таби наһан дээрээ багшанарай түүхэ хэлэнэй факультет дүүргээ. Ажаллажа байгаад амжалтатай бэрхээр һураһанайнгаа түлөө тэрэ институдһаа Хүндэлэлэй грамота абаа.

Юрэдөө энэ хүнэй наһанда бэлэхэнээр олдоһон юумэн үгы. Оролдолго, оролдолго, оролдолгын лэ хүсөөр юумын урда оролго! Иимэл даа багша хүн гээшэ!

Бүлэнэрынь олон: 9 хүн. Сэсэг гэжэ ехэ басаганиинь мүнөө жэлдэ Улаан-Үдын педучилищи дүүргэжэ, баһал багша болохонь, Сэлмэг басаганиинь культурын институтда һурана. Эсэгынгээ эдир залуугай хүсэл бэелүүлхэнь.

Мэнэ һаяхан Сампил Базаровичтай уулзахада, тэрэ сайшааһан үһэеэ зохидоор эльбэжэ, хармаан сооһоо сагаан алюминяар хэгдэһэн портсигар гарган (дайшалхы нүхэдэйнь бэлэг юм!) хөөрэбэ:

— Залуу үетэниие хүмүүжүүлхэ гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ... Багшанар өөһэдөө нэн түрүүн ажабайдалай үльгэр жэшээ харуулха ёһотойбди,—гэбэ.

Тиихэдэнь үнэхөөр тиимэ багшанарай нэгэн Сампил Базарович өөрөө, мүн бэсэрээ гэжэ һанагдаа һэн.

П. ЖАЛСАНОВ,
багша.

ЗАЛИРШАГҮЙ ДУРАН

Мүнөө жэлдэ Эгэтэ нютагаар саһан бага. Гэбэшье гурбан голой уулзадаг бэлшэрһээ хаа-яахан шэмэрүүншэгээр жэбарлаад абана. Эгэтэ Маарагта хоёрой тунгалаг уһа «тушаажа абадаг» Үдэ мүрэн зарим газартаа тошон хал...а, зарим тээгээ харзалжа ябаад, Сэлэнгэ тээшээ яарана ха.

Мүнөөдэр угаа сэлмэг, огторгойн майхан улам ...дөө үргэгдэшэһэн мэтэ. Үбэлэй наран хүхюугээр миһэлзэн, хяһуурханааршье һаань, элшэеэ наашань эльгээлгэтэйл байна.

Эгэтын-Адаг тосхоной тэг дунда оршодог һургуулиин хүрээ тээһээ үхибүүдэй шарьяа абяан дуулдана. Дүтэлжэ ошоходомнай, баганууд классуудта хүүгэд ямаршьеб хүхюу наада эрхилэнхэй, ондоо хүниие обёорхошье забдагүй наадажа байбад. Багшань тэлэнэртээ адли болон наадалсана, хүхилсэнэ, ташаганаса эльгэ хатана.

Дүтэлжэ ошоһомнай Тамара Семеновна Зарсаева байшоо.

— Сэдьхэлтнай үшөөл залуу байна даа,—гэжэ хүхин шоглобобди.

— Иимэ хүнүүдэй дунда ябахадаа,—гээд Тамара Семеновна шабинараа зааба.—үтэлхэ забда олдохо юм аал даа...

Тамара Семеновна энэ һургуулида дүрбэдэхи жэлээ хүдэлнэ. Тэрэ һунаагдаһан гэхэ гү, али утадхаһан үдэртэй бүлэгүүдые хүмүүжүүлэгшээр ажалладаг. Тус бүлэгүүд жараад онуудай эхеэр бии болоһон гэжэ уншагшад тухайлна ёһотой.

Утадхаһан үдэртэй тусхай һургуулинууд бии ааб даа. Тиимэ һургуулинууд интернат һургуулинуудһаа юугээрээ илгаатайб гэхэдэ, шабинар гэрһээ ябадаг. Хэшээлэй дүүрэмсээр, һургуулидаа эдеэлдэг. Амараад, час хахадай туршада гэрэйнгээ даабари дүүргээд, элдэб кружогой болон бусадшье һонирхолтой ажалда хабаададаг, наададаг юм. Сүлөө тухагүй түрэлхид үхибүүдээ иимэ һургуулида үгэхэдөө, һанаа амархан ажалдаа ябадаг ааб даа.

Хүдөө нютагуудта баһал сүлөөгүй ажалтай түрэлхид олон. Тэдэнэр үхибүүдэйнгээ хэр зэргэ даабарила дүүргэдэгыень, юу хэжэ сагаа барадагыень мэдэхэ аргагүй ябадаг һэн.

Имагтал энээн дээрэһээ хүдөөгэй зарим һургуулинуудта утадхаһан үдэртэй бүлэгүүд эмхидхэгдээ һэн. Тэдэнэр хэшээлээ дүүргэжэ, гэртээ харижа эдеэлээд, дахин һургуулидаа ерэдэг.

Үхибүүд хараалагдаһан саг соогоо гэрэйнгээ даабари дүүргэжэрхёод, ондоо юумээр һамаардаг. Жэшээнь, Тамара Семеновнагай бүлэгэйхид пластелин, саарһан болоод бусад эдээр элдэб хэрэгсэлнүүдые бүтээжэ, гартайнгаа шадабариие уран болгодог, элдэб һонин ном уншажа, олон шэнэ юумэ мэдэхэ болодог. Үгышье һаа, ямар нэгэн шэнэ наадада һурадаг.

— Хэхэ юумэн олдоол лэ байдаг лэ даа,—гэжэ Т. С. Зарсаева хөөрэнэ.—Зүгөөр түрэлхид, зарим багшанаршье утадхаһан үдэрые хүүгэдэй даабарияа дүүргэхэдэнь туһатай юумэ гээшэ гэжэ ойлгодо... Би тэрэниие буруу гэжэ һанадаг хүм. Юундэб гэхэдэ, багшын хэшээлдээ ойлгуулжа ...даагүй юумые хүмүүжүүлэгшэд хүсэлдүүлхэ ёһотой бэшэ бшуу. Эндүүржэшье болооб. Юуб гэбэл утадхаһан үдэр гээшэмнай совет һургуулиин түүхэдэ шэнэ юумэн һэн хойнонь, энээн тухай литература, методико гэжэ үгы юм. Хаа-яахан «Учительская газетын» хуудаһанда намда адли зобоошодой бэшэһэн статьянууд хэблэгдэгшэ...

Үнэхөөрөөшье, иимэ бүлэгүүд, тусхай һургуулинууд бии болоһоор яһала үнинэй боложо байна. Теэд СССР-эй Педагогическэ эрдэмэй академи, багшанарай дээдэ һургуулинууд, багшанарай мэргэжэл дээшэлүүлхэ институт гэхэ мэтэ тусхай зургаанууд юу хүлеэжэ, хайшаа хаража байдагууд юм ааб? Һургуулинуудай, багшанарай дүй дуршэл согсолжо, ямар нэгэн тобшолол хэхээр болоо бэшэ аал?..

Ёлкын түхэлөөр хэһэн ханын газетэ ехэл һонирхолтой. «Классай булан» гэжэ стендэ һаглагаархан саарһан ёлко хадаатай. Сагаан креп саарһаар хэгдэһэн тула сэнтэшэһэн ёлко һаяхан газааһаа оруулһан шэнги. Саарһаар хэһэн табан хушуунуудта олон дээрэ «Звездочка» гээд газетын нэрэ бэшээтэй. (тус бүлэгэйхиднай үшөө октябрятанууд ха юм). Саарһаар хэһэн ойн элдэб амитадай дүрсэнүүд класста, багшанарта амаршалгануудые, бэрхэ һурадагуудай нэрэ, обогые баринхай...

Тамара Семёновна шэнги мэргэжэлдээ, шабинартаа халуунаар дурладаг багшанар лэ хүүгэдэй сэльхэл зүрхэнэй хубшэргэй дайража, тэдэнэй фантази хүдэлгэжэ шадахал. Тамара Семёновна өөрөө хэдэн үхибүүдэй эхэшье һаа, гэрэй ажалтайшье һаа, шабинартаа халуунаар дурладаг хүн. Тэрэнэй дуран залиршагүй.

Ц. ДОНДОГОЙ,
манай корр.

Ярууна.

ҺУНГАГШАДТАЙ ...ЛБОО БАРИСААГАА ...ЛАМ БЭХИЖҮҮЛХЭ

...хада арадай засагай ...лэл мүн гэжэ Октябрьска... революциин 50 ...до зорюулжа, партии... һан документнүүд соо ...ии онсолон хэлэгдэнэ. ...ын ябуулгада ажалша ... элэбхитэйгээр хабаа... ...мтануудые манай ню... ...лэй хүдэлмэриин жэ..., холуур ошонгүй, эли ...ража болоно.

...айн сомон ехэ багаараа ...хүдөөгэй дунда зэргын ...» колхозой хоёр отде... ...аһуудаг эрхэтэдээр тү... ...эн Советэмнай нёдон... ...унгалтаар 25 депутат ...һан байна. Тэдэнэрэй ... олонхинь — колхозой ... түрүүшүүл. хүдөөтэй ...нциин эрхимүүд. Зоной ... депутадуудһаа гадна, ...үдэлмэридэ һайн дураа... ...дааг элэбхитэл үшөө

...ёо тодорхойлон, хүдэл... ...һаар бэелүүлхэ хэрэг... «Сельскэ болон поселково... ...й хүдэлмэри һайжа... ...тухай» партиин ЦК-гай ...мэшэгүй ехэ туһа хүр... ...үхы хүдэлмэриимнай ... үндэһэ һуури болоһон ...шэнэ эрилтын ёһоор бэе... ...байгаа ажахын, соёл гэ... ниитэ-эмхидхэлэй олон ...үдэлмэриимнай гол нэгэ... ...путадуудай ажал ябуул... ...жүүлхэ зорилго байһан

...аллдаг нүхэдтөө үндэр ...й, һайн шанартай хү... ... жэшээ харуулжа, кол... ...э хүндэтэй, үгөө дуул... ...айха уялга нэн түрүүндэ ...дай урда табигдаа һэн. ...һэань абажа хэлэбэл. ...ведэй депутадууд бултаа... ...ан ажалдаа ородсо... ...хандадаг зон юм. Колхо... ...у хонишодые депутат ...анзаракцаева толгойлно. ... ажахын жэлдэ тэрэнэй ...тара зуун хонин бүриһөө ...ьга түлжүүлээ. Үбһэ ху... ...үедэ нүхэр Банзарак... ...ию даажа абаад, отара... ...хонин бүхэндэ хоёр ха... ...ер һайхан үбһэ сабшаа... ...аа үгөө һэн. Звенодонь ... һургуулиин үхибүүд, ... шадамараар эмхидхэн, ...хүдэлгэжэ, уялгаа нэ... ...лотойгоор дүүргээ. Мү... ...ор Шонуевнагай отара ...э тарган тобироор үг... ...гэшье толгойн гарзагүй... ...ю орожо байна. Сомоной ...гэшүүд хонишод Содном ...., Санжи Цымбиловагай, ...дмаевай отаранууд шэ... ...балгада эрхимээр бэл... ...Мүнөөшье жэлдэ 100 эхэ ... 100-һаа үсөөн бэшэ ...баха гэжэ шармайнад. ...оймнай Советэй депу... ...паалишад Дари Батуева, ... Банзарова, Мыдыгма ... тракторист, механиза... ...Самба Буянаев, Бата... ...ценов, Даши Баинов мүн

ажалдаа амжалта туйладаг, зондоо хүндэтэй нүхэд юм.

Үдэр бүри хэдэг ажалаараа эрхим жэшээ харуулхатаяа хамта, Советэймнай депутадууд һунгагшадайнгаа найдал, захяа, дурадхалнуудые бэелүүлхын тула ехэхэн хүсэлэл оролдолго гаргадаг байна. Жэшээ болгон хэлэбэл, дээрэ дурдагдагша депутат Долгор Банзаракцаева Советэй соёлой-ажаһуудалай саг үргэлжын комиссиин гэшүүн юм. Октябриин ехэ һайндэрые угтуулан, тосхон һууринаа болбосон түхэлтэй болгохо, соёл гэгээрэлэй эмхи зургаануудай ажал ябуулга удха гүгэсөөр, һонирхолтойгоор эмхидхэхын тула тус комисси горитой хүдэлмэри ябуулаа. Нүхэр Банзаракцаевае һунгаһан округойхид колхозойнгоо түб тосхондохи клубай байшан һэльбэн заһаха гү, али шэнээр бариха дурадхал оруулаа бэлэй. Энэ асуудалые нүхэр Банзаракцаева сомонойнгоо Советэй сессидэ дуулгажа, колхозой гаргашаар шэнэ клуб бариха шиидхэбэри абхуулһан юм. Тиин мүнөө 500 хүнэй һууха һууритай шэнэ клуб баригдаад, ашаглалгада үгтүүтэй байна.

Ахалагша хонишон Содном Болотович Бадмаевай һунгагдаһан округойхидой олонхинь мал ажалай гүүртэ, отаранууд дээрэ хүдэлдэг. Содном Болотович ажалһаа сүлөө сагаа һамбаашалан, һунгагшадтаяа уулзадаг, захяа, эрилтэнүүдыень мэдэжэ абадаг гуримтай. Колхозой түбһөө 10 км. газарта — Гэдэн гэжэ һууринда нилээд олон хүн ажаһуудаг, хүдэлдэг юм. Нүхэр Бадмаев байд гээд лэ тиишэ ошожо, Советэй болоод тэрэнэй гүйсэдхэхэ комитедэй, саг үргэлжын комиссинуудай хэжэ байһан, хэхээр хараалһан хүдэлмэри тухай мэдээсэдэг, орон доторнай, гадаадын гүрэнүүдтэ боложо байһан шэнэ һонин хөөрэжэ үгэдэг. Нүхэр Бадмаевай һунгагшадай захяа, дурадхалнууд саг соогоо дүүргэгдэдэг. Мүнөө депутат Бадмаев жэл соо хэһэн хүдэлмэриингөө тоосоондо бэлдэнэ.

Депутат Содном Бадмаевһаа гадна, арадай бусадшье һунгамалнууд ажалша зоноороо нягта холбоотой байхаяа, эрилтэ хэрэглэмжыень тодорхойгоор мэдэжэ абахаяа хүсэдэг. Ойн баярта жэлэй дүн гаргагдажа, саашанхи зорилгын тодорхойлогдожо байгаа энэ үедэ депутадууднай хэһэн ажалаа согсолон, һунгагшадтаяа һаяар тоосоогоо хэхэнь. Һүүлээрнь гүйсэдхэхэ комитет Советэйнгээ урда тоосожо, элирүүлэгдэһэн дутагдалые усадхахын, шэнэ амжалта туйлахын тула тодорхой хэмжээ ябуулга хараалхань. Тиихэдээ ажалша зониие үйлэдбэриин саашанхи дэбжэлтэдэ элсүүлэн хандуулха зорилготойбди.

Д. ОЧИРОВ,
Зэдын аймагай Бургалтайн сомоной Советэй гүйсэдхэхэ комитедэй түрүүлэгшэ.

ТАДЖИГАЙ ССР. Нурекскэ ГЭС-ые барилгада нилээд олон хүн ошонхой. Тэндэ мүнөө 300 метр үндэртэй хаалта бодхоохын тула олон техникэ, машина хэрэгтэй ха юм. Тиимэһээ эндэ хүндэ ашаа зөөжэ шадаха самосвалнууд, абарга томо экскаваторнууд хүдэлнэ. Энэ техникын хүсөөр 58 миллион кубометр шорой зөөгдэжэ, хаалтын хана бодхоогдохо.

ТАСС-ай фото.

Багша—революционер

Багша-революционер Александр Семенович Асеевые танихагүй хүн хэр байха ааб даа. Энэ нүхэрнай дэлхэйн түрүүшын дайнай дариин амта үзэһэн. Граждан дайнай үедэ Прибайкалиин сэрэгэй комиссариадай гэшүүн... һунгагдажа, а... ехэ хүдэлмэри ябуулаа: барон Унгернын дээрмэшэдые усадхалсаа, партизан отрядые т... яба.

Арадай гэгээрэлэй с... таһагые даагшаар, республикын гэгээрэлэй министрэй орлогшоор хүдэлөө... Юрэдөө угаа баян намтартай юм даа.

Мүнөө нүхэр А. С. Асеев 76 наһа хүрэнхэйшье һаа, пенсидэ гаранхайшье һаа, ниитын ажал ябуулгада элэбхитэй шударгыгаар хабаадалсана. Республикын хизаар ороноо шэнжэлэлгын М. Н. Хангаловай нэрэмжэтэ музейн дэргэдэхи партизануудай секциие ударидана.

Р. СЕРЕБРЯКОВА.

ОРОН ДОТОРНАЙ ХЭДЫ ШЭНЭЭН МҮЛЬҺЭН БИИБ?

...р хада уулануудай хайла... мүльһэн Советскэ Союзда ... ехэ юм. Тянь-Ша... ...Памирай, Кавказай иимэ ... урэжэлтэ гол ну... ...ые шиит нойтоор ун... ...аг мүрэнүүдэй эхин бо... ...дэ мүрэнүүд дээрэ гидро... ...үүд баригдадаг, баригда... ...айладаггүй иимэ мүльһэн ...үедэ хэды шэнээн уһатайб? ...и лэ асуудал сагай уларил ...гшэдые, гидрологууд бо... ...ргетигүүдые ехээр һонир... ...г болонхой. Мүнхэ мүль... ...ямар хубинь айлтагүйгөөр ...даж... болохоб, энэ мүль... ...ээр хайлуулаа һаа, үгы ...огүй ха гү?—эдэ бүгэдэ ...е мүн лэ һонирхуулдаг. ...лаггүй энэ зузаан мүль... ...гоо үеын техникэ уһан ...ь хайлуулжа шадаха ... Теэд ехээр хайлуулбал, ... гол горход үерлэхэ ха юм. ...ээ жэлдэ иимэ үер ни... ...ратой һаад тойбо ушарүу... ...гөөр хада уулын мүльһэ... ...ты болотороо хайлаад бай... ...ри аймшагтай бшуу.

... хайладаггүй хэр ехэ ... бии гээшэб?

...хада гү, али аяар холын ...ндаа хэды шэнээн мүль... бии байһаниинь хада уула... ... мүльһэнһөө бүри урид, ...өөр бүридхэлдэ абтанхай ... Үндэр хада уулануудта ...гүй мүльһэнэй хэды ... бии байһыень арбаад жэ... ...да тээ юрэдөө юушье мэдэхэгүй тооной байгаабди. Олохон хада уулануудай хайладаггүй мүльһэндэ хүрэжэ ошохоньшье бэрхэ. Хэрбээ хүрэжэ ошоошье һаа, тэрэнэй хэм хэмжүүрынь тодорхойлхо гээшэ баһал бэрхэтэй юм.

СССР-эй Наукануудай академиин Географиин институдай хүдэлмэрилэгшэ Владимир Котляков СССР-тэ хаана, хэды шэнээн мүльһэн бииб гэжэ тодорхойлһон байна.

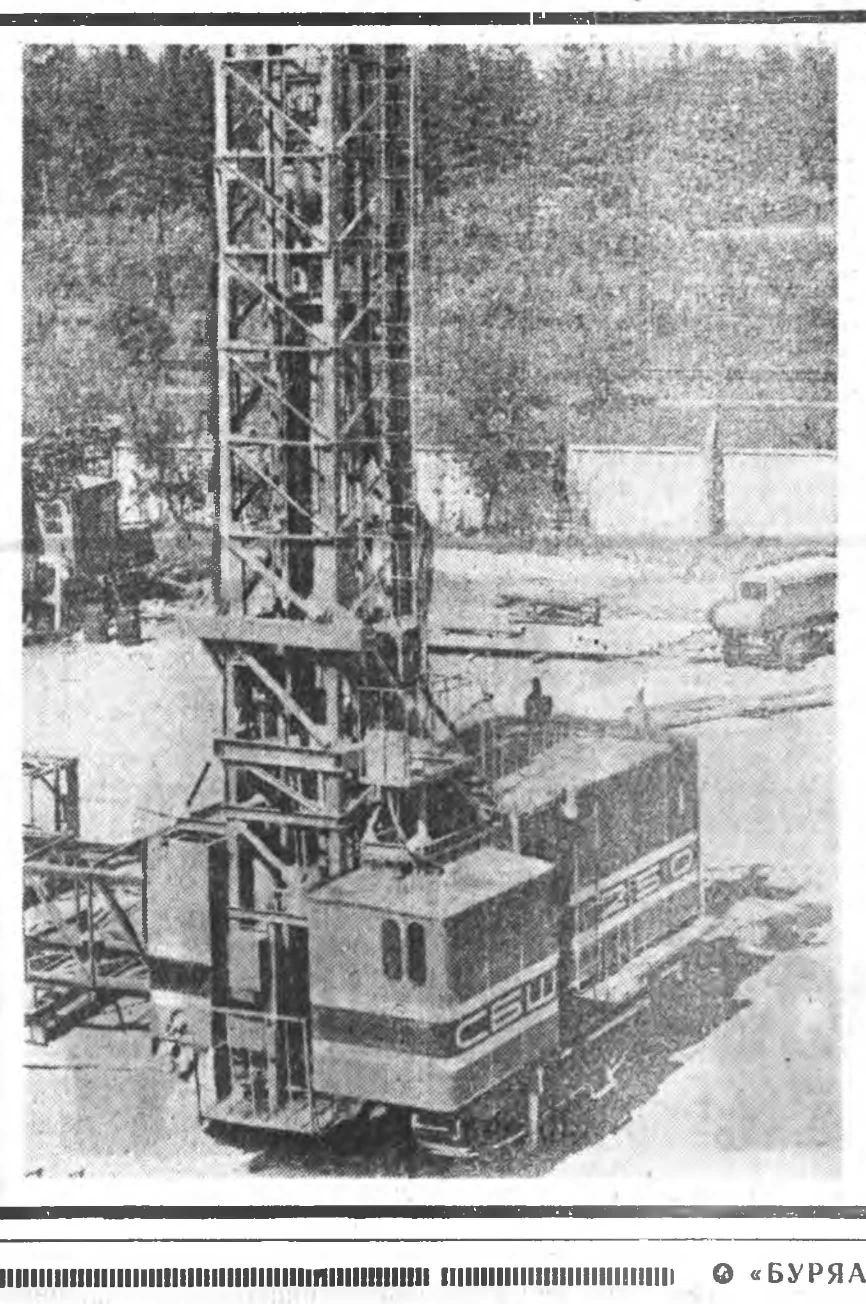
Ураалда хаанахиһаашье бага мүльһэн бии гэнэ. Харин Хаан-Тэнгэри болон Илалтын шобхо оройгоор мүльһэн айхабтар элбэг ехэ ха. Тянь-Шаниин хадануудта дүн хамта 934 кубическа километр мүльһэн бии. Кавказда мүн лэ ехэ мүльһэн хэбтэжэ байдаг. Тэндэ 142 кубическа километр мүльһэн тогтон сугларанхай. Хэрбээ гансахан лэ Кавказай мүльһэ хайлуулбал, тэрэнэй уһаниинь бүхэли жэл соо Днепр, Дон, Хойто Двина болон үшөө арбаад жэжэ гол мүрэнүүдые уһаар хангаха һэн.

Памирай Заалайн хаданууд мүльһэн малгайгаар хушагданхай байдаг. Энээхэн малгайнь, тухайлхада, 220 миллиард тонно татадаг юм. Мүн лэ эндэхи Наукануудай академиин нэрэмжэтэ хадануудай хайладаггүй зузаан мүльһэн 400 миллиард тонно шэгнүүртэй байна.

Памирта бүхы дээрээ 1567 кубическа километр мүльһэн, Сибирь болон Алас-Дурна зүгтэ — 118, Алтай болон Саяанда—69 кубическа километр мүльһэн бии. Дүтэрхылэн тоологдоһоной ёһоор, СССР-эй газар дээрэ 2831 кубическа километр мүльһэн гэхэ гү, али 2433 кубическа километр шахуу уһан сугларанхай.

Совет Арктикын мүльһэн хушалта бүришье һаа ехэ. Багсаан тоолоһоной ёһоор тэндэ 10.000 кубическа километрһээ бага бэшэ мүльһэн хэбтэнэ ха. Үшөө нэгэ һонирхолтой зүйл эндэ һануулалтай. СССР-эй газар дээрэ ородог саһанай хэмжээн үбэлэй һүүл багта 3.350 кубическа километр уһанай шэнээн болодог. Ондоогоор хэлэбэл, хайладаггүй бүхы мүльһэнүүдтэ орходоо ехэ, зүгөөр Арктикын зузаан мүльһэнһөө бага болоно.

(АПН).

ГАЗАР ҮРЭМДЭДЭГ ШЭНЭ МАШИНА

Газар үрэмдэдэг «СБШ-250» гэжэ станогууд «Подземшахтостройн» Түбэй эрдэм-шэнжэлэлгын институдай Поваровско туршалгын заводто анха түрүүн бүтээгдэһэн юм. Эдэ станогууд мүнөө түмэрэй рудагай Оленегорско, Магнитогорско, Балхашай, Алтын-Топканай комбинадуудта ашаглагдажа байдаг. Шэнэ станок 243—269 миллиметр үргэнтэйгөөр үрэмдэжэ, һара соо 1500 метр хүрэтэр газар малтадаг. 210 миллиметр үргэнтэйгөөр малтадаг байһан түрүүшын station... станогой дунда зэргын бүтээсэ һарадаа оройдоол гурбан зуу шахуу метр болодог байгаа.

СССР-эй Хүндэ, энергетикын ба транспортын машина бүтээдэг министерствын ашагта малтамал шанаржуулдаг түхеэрэлгын Воронежско завод «СБШ-250» гэжэ станогуудые олоор бүтээн гаргажа эхилэнхэй.

Зураг дээрэ: «СБШ-250» гэжэ үрэмдэлгын шэнэ станок.

(АПН).

ТҮРГӨӨР ЭДЕЭШЭДЭГ ҮРЭ ЖЭМЭС

Крымэй саад ургуулагшад үрэ жэмэсэй ажахы эрхилхэ шэнэ, түрүү онол арга хэрэглэдэг болонхой. Тэдэнэр эшэнүүдыень дүтэ дүтэ олоор һуулгажа, түргөөр эдеэшэдэг үрэ жэмэсэй саад хэдэн жэлэй саада тээ бии болгоһон юм. Энээнһээ урда тээ ургажа байһан мододые амяарлан, тусхай бүлэг болгоһон байгаа. Тиигэһэнэй эсэстэ шэнэ саадай модод урданайхиһаа арбан жэлээр урид түрүүшынгээ ургаса үгөө.

Саадай гектар бүриһөө мүнөө зуу гаран центнер үрэ жэмэс абтадаг болобо.

Саад ургуулагшад ойрын жэлнүүдтэ гектарай 300—500 центнер ургаса хуряадаг болохоор хараална.

ЖЭБЭ ХИМИДЭ ДИИЛДЭЭ

Элдэб металл болон түмэрэй жэбые үгы хэдэг химическэ шэнэ бодос (препарат) Ригын лааг-шэрын заводто бүйлүүлэн гаргагдаба. Шэрдэхынгээ урда тээ түмэр зүйлнүүдэй жэбыень арилгаан сэбэрлэхэ хүдэлмэри машина бүтээгшэдые ехээр гухашаруулдаг байһан. Латвиин, Москвагай эрдэмтэд-химигүүдтэй хамта энэ предприятиин мэргэжэлтэдэй зохёоһон шэнэ арга бар хүсэнэй хүшэр ажалһаа металлистнуудые сүлөөлөө, ажалынь хүнгэдхөө. Туршалга хэхэ үедэ шэнэ бодос металлай жэбые түргөөр, хүсэ балай гаргалтагүйгөөр арилгаһан байна. Тиихэтэсэ хэтэ металлай шанарынь осто муудхаагаагүй.

Химическэ шэнэ бодос металл болбосоруулдаг промышленностиин элдэб янзын һалбаринуудта үргэнөөр хэрэглэгдэхэ байна.

Мүшэтэ городогhоо репортаж

ДЭЛХЭЙН ЗАЛУУШУУЛ КОСМОНАВТНУУДТА АЙЛШАЛБА

...Автобусууд доторхи хөөрэлдөөншье замхаба. Харин залуушуулай эльгээмэлнүүд сонхо руу шагаанад: замбуулинай зам харгы гаргагшадай эрэлхэг зоригой шэрээгдэжэ байдаг газарта—Мүшэтэ городогто машинанууд дүтэлжэ ерэбэ. Космонавтнуудтай хани халуунаар амаршалалсаhанайнгаа hүүлээр ородой хуhануудаар хяазалагдаhан аллей-харгы дахасалдан тэдэн алхалбад. «Ехэл hайн hархяагтай газар эндэмнай байhан юм даа»,—гэжэ Алексей Леонов хэлэбэ. Тэрэ өөрөөшье, нүхэдыньшье энэ аллей-харгы гаргаhан модон соогуур корзинка баринхайнууд hархяаг түүжэ ябаха дуратайнууд ха юм.

Ород орон нютагай юрын байгаали, теэд юрэ бусын байгаали. Агууехэ Октябриин революциин 50 жэлэй ойн hайндэрлэлгэдэ 50 гаран оронуудhаа ерэhэн айлшадта — демократическа залуушуулай союзуудай хүтэлбэрилэгшэдтэ тэрэ аллей тухай Юрий Гагарин, Валентина Терешкова ба бусад космонавтнууд хөөрэжэ үгэбэд. Ородой сэсэн эрдэмтэ К. Э. Циолковскиин дурасхаалда бодхоогдоhон жабхаланта монументээр тэрэ аллей эхилнэ. Газар дээрэ ба замбуулинай дайдала совет арадай туйлаhан илалтануудые харуулhан мозаична паннонууд аллейн хоёр талаарнь табяатай. Мүн тэндэ—уласхоорондын пролетариадай вождь Владимир Ильич Ленинэй дүрсэ портрет. Эхэ ороной мозаична обелиск табитданхай.

— «Аврорын» түүхэтэ буудалгаhаа замбуулинай дайда руу шэнэ замуудые гаргаhан космическа корабльнууд хүрэтэр Совет гүрэнэй гаргаhан харгые, Октябриин одонhоо замбуулинай олон хүрэтэрхи харгые hүлдэ тэмдэг болгон энэ дүрсэ харуулна,—гэжэ Юрий Гагарин хэлэбэ.

Тэрэ аллей дээрэ туйлай томо сахюур шулуун хабтагай бии юм. Одо мүшэдэй дайдые добтолон ниилэгшэдэй нэрэнүүд тэрэ шулуун дээрэ hиилээтэй. Энэмнай Совет ороной замбуулинай түүхэ бэшэгэй түрүүшын самбар. Тэрэ хабтагайн дииланхидань хүнэй нэрэнүүд үшөө hиилэгдээгүй. Гэбэшье мүнөө дээрээ дэлхэйн улад зондо үшөөл дуулдаадүй олон нэрэнүүдэй энэ сахюур шулуун дээрэ hиилэгдэхэ байhандань ажаг hэжэггүй. Тэрэнэй бата найдабарinь — Совет космонавтикын эршэтэй хүгжэлтэ мүн.

Замбуулинай дайда илаха хэрэгтэ hургагша туйлай ехэ hургуули болгошо Мүшэтэ городогто космонавтнуудай үхибүүдэй hуралсадаг юрын hургуулитай айлшад танилсаба. Гурбадахи жэлээ hургуулиимнай хэшээл ябажа байна гэжэ директорынь—Федор Иванович Федоров хэлэбэ. «Энэ hургуулиин барилгада космонавтнууд—түрэлхидшье туhалалсаhан байна,—гэбэ.—Харин мүнөө, түрэлхидэй комитедэй гэшүүн Юрий Гагарин hургуулидахи гүримэй, байдалай хойноhоо тон нягтаар хаража байдаг».

«Энэ hургуулида али нэгэн дутуу дунда юумэн байбал, намайе зэмэтэй дээрэ тоолоходотнай болохо» —гэжэ Гагарин энеэнэ. Теэд эндэнь дутуу дунда юумэн үгы: ëhотой гэгшын ариг сэбэр, эрхим hайнаар тухеэрэгдэhэн байра, нэгэдэхи классhаа заалгажа байгаа Англиин хэлэн дээрэ айлшадтаа сэбэрээр хөөрэлдэжэ хүхюун элир эээд. Бишыхан Лена Гагарина Франциин залуушуулай коммунис хүдэлөөнэй генеральна секретарь Франсуа Ильсом гэгшэтэй тэрэ дары танилсаад, классуудаа, hургуулиингаа космонавтикын музей харуулба. Тэрэнь тон лэ шухаг музей юм. Яахадааб гэхэдэ, замбуулинай дайдые шэнжэлэгшэд тэрэ музейн олохон экспонадуудые өөhэдөө асаржа үгэhэн байнад. Вьетнамай Демократическа Республикаhаа, Чехословаки, ОАР, Япон ба бусад оронуудhаа үетэнэйнь эльгээhэн фотографинууд, номуудшье эндэнь байдаг.

Демократическа залуушуулай Бүхэдэлхэйн федерациин президент, хододоо эршэ зоригоор дүүрэн Родольфо Мекинние үхибүүд тусгаар hайшаабад. Ракетнэ моделизмын кружогойнгоо хүдэлмэри тухай аха нүхэдтөө үхибүүд хөөрэжэ үгэбэд. Тэрэ кружогой хэшээлдэ «ëhотой» космонавтнууд хаа-яа ерэжэ байлсадаг.

Томо болоходоо эдэ үхибүүд ямар мэргэжэлтэд болохо хүсэлтэйнүүд бэ?—гэжэ нэгэ айлшанай hурахада, замбуулинай хяра оройе булта дабахаяа хүсэнэгүй гээд математикын багша Людмила Григорьевна Фролова харюусаба. Үхибүүд элдэб янзын мэргэжэлнүүдые, тэрэ тоодо миил «газарай» мэргэжэлнүүдые шүүдалхаяа хүсэнэд гэбэ. Мүнөө дээрээ эндэ, hургуулидаа hайнаар hуралсажа, саашанхи ажаябадалайнгаа hайн харгы түхеэрхэнь шухала гээд багшанар тоолоно.

...Мүшэтэ городок hаял бии боложиво, ургажа, дэбжэжэ байгаа юм. Дэлхэйн залуушуулай түлөөлэгшэдэй ерэхын тээ урдахана Соёлой шэнэ байшан нээгдээ бэлэй. Тэрэнэй таатай гоё зал соонь тэдэ түлөөлэгшэд булганhаа урид «Замбуулинай саг үеын 10 жэл» гэhэн шэнэ фильм хаража, гансашье hонёор зохёогдоhондонь бэшэ, мүн экран дээрэ харуулагдажа байгаа геройнуудай зэргэлээд hуужа байhандань тэрэ фильмые тон халуун hайшаалтайгаар хараа бэлэй. Зал соо нэрьемэ альга ташалга үе үе болоод лэ зэдэлжэ байба. Сүлөөтэ немец залуушуулай союзай Центральна Соведэй нэгэдэхи секретарь Гюнтер Ян энэ зохёолые сэдьхэл доhолгомо киношолhон домог гэжэ нэрлэмээр байна гээд зэргэлжэ hууhан Герман Титовто хэлэhэн байгаа.

Мүшэтэ городогой бэлэгүүдэй музейе айлшад хараба. Манай замбин түбиин заха хизаар бүхэндэ замбуулиниие шэнжэлэгшэ совет баатарнуудые мэдэдэг юм. Тэдэнэр нэя гаран орондо ошожо ерээ. hайшаалаа элирхэйлэн мэдүүлхые оролдоhон хүнүүд дурасхаалта бэлэгүүдые барюулhан байна. Теэд энэ музейдэ тусгаар үнэтэй экспонадууд—космонавтнуудта хабаатай байhан зүйлнүүд: мүшэтэ дайдые добтолхо үедөө юрэ бусын аюулда дайрагдан наhа бараhан Владимир Комаровой партийна билет, замбуулинай дайдаар ябаад бусажа ерэhэн вишниин мүшэр, Гагаринай планшет табяатай байдаг...

Мүшэтэ городогhоо мордэходоо демократическа залуушуулай түлөөлэгшэд тэрэ городогой эзэдтэ бэлэгээ орхибо. Космонавтнуудтай хамта эб найрамдалай модонуудые территори дээрэнь hуулгалсаба. Газар дэлхэйн залуу үетэнэй эбээ нэгэдэлгын hүлдэ, эб найрамдал, эрхэ сүлөө ба болбосоролдо тэрэнэй шармайн зоринжо байhанай hүлдэ тэмдэг болохо тэдэшье модод хабар, хуhанай ногоорходо, набшаhалалсаха байнал.

Ольга ТРОФИМОВА,
Анатолий АРХИПЕНКО.
АПН-эй корреспондентнүүд.

Манай үхибүүдтэ

Ш. НИМБУЕВ.

ЗАРХАЙН ЗАЛАЛААР...

(Үбэлэй үльгэр)

Үхибүүд, мэндээ!
Үльгэр coohoo
Үнинэй ерэhэн
Залуухан, хүхюухэн
Зархай гээшэб!

Хорёор, Баргажанаар,
Торёор, Захааминаар,
Ахаар, Түнхэнөөр,
Агаар, Яруунаар
Хэзээш хамаагүй
Хэсэжэл ябадагби.
Ошоогүй нютагни,
Ороогүй айлни
Олдохоо болинхой.
Таанарые тиимэhээ
Таниха болонхойб.
Нэгэ нэгээртнай
Нэрлэжэ шадахаб,
Хэнэйтнай бэрхые,
Хэнэйтнай хэдэрые,
Алинайтнай hайрхууе,
Алинайтнай hаахаруусе
Хургаа даража
Хуу тоолохоб!
Хайшаншье гээ hаа теэд
Харахагүйт намайе:
Шэдеэрээ халхалдаг
Шэлүүhэн малгайтайб.
Табыс абаашадай
Тархинень эльбэдэгби,
Баярлан хүхижэ,
Бахархан ябадагби.
Хоёрые абаашадые
Хожомынь шалгахаа
Тэдэнэй нэрэнүүдые
Тэмдэглэн абадагби...

* *

Зай, үхибүүд,
Зархайе таниба гүт?
Хөөрөөгөө саашань
Хөөргэдэжэ оронуу даа.

Мороз үбгэнине
Морилуулха гэжэ
Саhан дээгүүр
Санаар гүйлгэн,
Табан хоногто
Тайгаар бэдэржэ,
Ангуушадтай зэмьеэдэнь,
Ангуудтай хурилдань
Унталсажа ябаhанаа
Уулзажа танилсаад,
Урижа асарбаб.

* *

Бүхы ангуудай,
Бүхы шубуудай
Хэлыень ойлгодогни
Хэмгүй туhалжа,
Яhалал hонинтой
Ябажа ерэгдээ.

* *

Хурдан нохойдо
Хүсагдангүй,
Туулган тобшодо
Тудагдангүй,
Амиды гараhандаа
Аргагүй баяртай
Хэрмэнэй захяае
Хэлэжэ үгэhүү:
«Холын тосхоной,
Хото городой
Үй түмэн
Үхибүүд!
Хүша, жодоогой,
Хурьган арсын,
Үлир жэмэсэй
Үнэр шэнгэнхэй
hамартай борбоосгой
hайнаар хатааhан
hархяаг хоёрые
Зантагархан тархитай,
Зарпагархан аматай,
Зархайгаар дамжуулан,
Таанартаа эльгээнэб,
Талархан тааланаб!»—гээд
Хүшын борбоосгой,
Хоршыhон hархяаг
hабартаа хабшаад,
hагсалзан үгөө.

* *

Хурилдаа-эшээндээ
Хурхиржа хэбтэhэн
Баабгайтай хоноошомни
Баhашье hонин даа.
Хамар рууть hайса
Хадхаадшье үзөөб.
Гэдэhэ, сами руунь
Гэжэгэнүүлээшьеб.
Алаашье hаа hэрихэгүй
Амитан байшоо.
Шэдитэ толидоо
Шэнжэлээб зүүдыень:
Алаг шоргоолзо
Альгандаа халдаан,
Долгонсог янзаар
Долёон эдеэд,
Хүхэхэн нэрhэ
Хүхэжэ ябаба...
Иигэжэ жаргалаа
Эдлэн унтажа,
Хэдэн hара соо
Хэбтэдэгынь мэдэбэб.

* *

Алаг тоншуул
Агаар зэдэлүүлэн,
Модо тоншоходоо,
Морзийн үзэгөөр
Точка... тире...
Тоншон хэлэбэ:
«Сайн, Зархай!
Саанаа харыш,
Саhан ордоной
Сайжа байхые!
Үбгэн Морозой
Үргөөнь гээшэл!
Ошожо танилсыш,
Орожо хөөрэлдыш!
Мэдэнэгүйш, Зархай,
Мининнгээ байдалые:
Тоншоходоо
Толгоймни үбдэнэ.
Тоншоогүйдөө
Гэдэhэмни үлдэнэ...
Зай, баяртай!
Залуухан Зархай!

* *

hаргама сагаан
hайхан ордондо
Ошоод, хашаа руунь
Орон гэhээм
Эбэртэй, эбэргүй
Элдэб ангууд
Хашаагаар дүүрэн
Хагшалжа байба.
Юундэ суглуулhыень
Юрэдөө бү мэдэе.
Хандагайда шүүд лэ
Хайруулан алдаад,
Хажуу тээшээ
Халба hүрэбэб...
Мүльhэн можотой
Мүнгэн үүдэнэйнь
Хонхыень даража,
Хонхинуулан сасуум,
Үбгэн өөрөө
Үүдээ нээгээд,
Налархай зохидоор
Намайгаа золгобо.
Ордон соонь
Одоо hонин даа!
Салуу уужам,
Сахилма сагаан.
Агаарынь арюун,
Амилхада хүнгэн.
Хүйтэншье hаа
Хүлдэхөөр бэшэ.
Кнопко дарахадань,
Хонхо жэнгиржэ,
Энеэбхилэн басаган
Эдеэ асарба.
Үбгэн өөрөө
Үхэг coohoo
Ангай hүнэй
Арза гаргаба.
Хундагань мүльhэн.
Хуу юумэнүүдынь
Мүльhөөр хэhэн,
Мүнгөөр шэмэhэн.
Намжар гоёор
Найрлан hуухадаа,
Ёлкодо ошоhоноо
Ёохор хатарhанаа,
Багашуулые бэлэгээрээ
Баярлуулhан тухайгаа
hанан hанан
hайса хөөрэбэ.
Уряалаа хэлэхэдэм,
Урмашан хүлеэбэ.
Бугануудhаа долоое
Бугуулидан баряад,
Бултуулайнь зэргэшэн,
Хабтагар үргэн
Хашабаадаа хүллэбэ.
Үнэгэн дахаяа
Үмэдхүүлээд намда,
Хашабаа соогоо
Хажуудаа hуулгаба.
Хуугайлжархихадань,
Хурдан буганuудынь
Хабатай гоёор
Харайлдашаба.
Саhан тооhоржо,
Сагаалхин манарна.
Хорёод гаран
Хонхо жэнгирнэ.
Хоолой ниилүүлэн,
Хоюулан дууланабди...
Табан час гүйлгэлдэн,
Таанарта ерэбэбди.
Ой соо буганuудаа
Орхёод ерээбди.
hайхан hанаатай
hахалта Морозые
Урижа асарhандаа
Урматайб битнай.
Нүхэсэн ханилжа,
Нүхэдүүд бологты!
Ёлкоёо тойрожо,
Ёохороо хатаргты!
Хүндэтэ нүхэдни,
Хүхигты, жаргагты!
Зай, баяртай,
Зархайтнай ябаhуу даа!

ТЭНСЭЛГЭЭР ДҮҮРЭhЭН НААДАН

ЛОНДОН, январиин 6. (ТАСС). Ганстингда болоhон шатарай уласхоорондын заншалта фестивалиин нэгэдэхи шангые дүрбэн шатаршад хубаалдаба. Иимэ ушар 1953 онhоо хойшо үзэгдөөгүй байhан.

Нааданай дүүрэхын урда тээхэнэ тэрээндэ түрүүлжэ ябаhан советскэ гроссмейстернүүд Леонид Штейн, Алексей Суэтин, мүн Румыниин чемпион Флорин Георгиу гэгшэдые Властимил Горт (Чехословаки) финальна наадан дээрэ хүсэжэ, адли тоотой болоо. hүүлшын юhэдэхи нааданда Штейн Англиин Э. Уитлентэй, Суэтин—Георгиутай хахад хахад очкогоор тоогоо хубаалдаа. Тиихэдэ Горт У. Харстонние (Англи) шүүбэ. Түрүүшын эдэ дүрбэн туд бүридөө зургаа зурган очкотой болоо.

Гронинген гэжэ Голландиин городто үнгэргэгдэhэн эдиршүүлэй уласхоорондын нааданай hүүлшын табан финальна нааданда Тулын 16 наhатай шатаршан Анатолий Карпов 4,5 очкотой болоод, түрүүлжэ ябана. 3,5 очкотой венгер Андраш Яха хоёрдохи hуурида гаранхай.

ХИЛЫН саанаhаа

ЯПОНОЙ СОЦИАЛИС ПАРТИИН ЭРИЛТЭ

ТОКИО. (ТАСС). Долларые хамгаалха талаар США-гай абажа байhан хэмжээ ябуулганuудта хабаадалсахаhаа Японой правительствын ба зонхилхы либерально-демократическа партиин арсаха тухай Японой социалис парти январиин 8-да эрилтэ хээ.

Финансын министр Мидзута ба ЛДП-гэй политическэ комитедэй түрүүлэгшэ Охира гэгшэдтэ СПЯ-гай дамжуулан үгэhэн эрилтэ соо иигэжэ хэлэгдэнэ: Американ валютын hуларалга элдэб финансова хэмжээнүүдээр бэшэ, харин Вьетнамдахи дайн байлдаае болюулалгаар зайсуулагдаха ёhотой.

Японой харин валютануудай нөөсэнүүдые ехэ болгохын тулада Японой промышленностиин хэдэ хэдэн hалбаринуудые гүрэнэй мэдэлдэ абахые СПЯ дурадхана.

ЭЭЭРХЭГ ТҮРИМХЭЙ ЯБУУЛГЫЕ БУРУУШААЛГА

ХАНОЙ, январиин 8. (ТАСС). Лаосой дотоодын хэрэгүүдтэ американ империалистнууд элитээр хамааралсаhан зангаараа гээд Лаосой арадай сүлөөрэлгын армиин түлөөлэгшын хэhэн мэдүүлгые ВИА агентство дамжуулаа. Нео Лао Хак Сат гэжэ партиин хиналта доро байдаг Хуэйсай провинциин ниислэл Намтаха городто хэдэн арбаад американ самолёт 1967 оной декабриин 26 ба 27-до бомбодолго гээд энэ мэдүүлгэ соонь хэлэгдэнэ. Зэрлиг муухай бомбодолгоhоо уламжалан, 11 эгэй хүн алуулаа, олон гэр байра hандаргагдаа.

Лаосой сүлөөлэгдэhэн районуудые бомбодолгые американ империалистнуудай болюулха, Лаос тушаа 1962 оной Женевскэ хэлсээнүүдые наринаар сахиха тухай мэдүүлгэ соо эрилтэ хэгдэhэн байна.

ШАХТЕРНУУДАЙ АЖАЛЬАА ОЛООР ГАРГАГДАХА АЮУЛ ТОХЁОЛДОНО

ЛОНДОН, январиин 8. (ТАСС). Англиин нүүрhэнэй промышленностиин предприятинуудай үсоорүүлэгдэжэ байhанhаа уламжалан, 50 мянган шахтёр энэ жэлдэ хүдэлмэригүй болохо байна. Правительство хадаа жэлэй турша соо 69 шахтые хааха hанаашалгатай. Тэдэнэй 21-ниинь ойрын хоёр hарын турша соо хаагдаха байна.

Нёдондо жэлэй намар горнягуудай буруушаалга хэhэнhээ уламжалан, Великобританиин премьер-министр Вильсон нүүрhэнэй промышленностиие хорооохо программые саг зуура удаарууlhан байгаа. Гэбэшье энэ хэмжээ бэелүүлгые правительство түргэдхэжэ байна гээд хэблэл мүнөө мэдээсэнэ.

Үрэ ехэтэй оньhожоруулга бэелүүлхын орондо, Англиин нүүрhэнэй олонхи шахтануудые ашаг олзо үгэнэгүй гэжэ тоолоод, хаабал дээрэ гэжэ правительство тоолоhон байна. Гэхэ зуура олон экономистнууд ба политическэ ажал ябуулагшад энэ алхамые яралтай ба аюултай хэмжээ ябуулга гэжэ тоолоно. Юуб гэхэдэ, Англи өөрынгөө гүрэнэй мэдэлэй нүүрhэнэй промышленностиие хорооходоо, харин нефтиин монополинуудhаа дулдыданги болохо магад байна бшуу. Энэ хадаа шахтёрнуудта ехэ түбэгтэй ушар болохо байна. Горнягуудай районуудта промышленностиин бусад hалбаринуудые хүгжөөхэ тухай үнинэй үгтэhэн найдуулганууд мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээгүй байhаар. Ороной экономическэ бэрхэтэй байдалда мүнөө ороод байхада, энэ найдуулга дүүргэгдэнгүйгөөршье үлэжэ болохо байна. Тиимэhээ шахтёрнуудые хүдэлмэриhөөнь олоор гаргалгые зайсуулха хэмжээнүүдые зүбшэн хэлсэхын тулада удаадахи hарала национальна конференци зарлаха гэжэ ороной горнягуудай профсоюз шиидхэбэри гаргаа.

Улаан-Үдын ЛВРЗ-гэй городогой талмай дээрэ.

П. БУРМАКИНАЙ фото.

Январиин 6—7-ной үдэрнүүдтэ Буряадай АССР-эй 25 жэлэй ойн нэрэмжэтэ стадион дээрэ Байгалаймнай үмэнэдэхи үбэлэй шанда хүртэхын тулада мульhэн харгы дээрэ урилдаалгын старт үгтэhэн байна.

ЕЛҮҮР ХАРГЫГААР

Мүрысөөндэ бүхы наhанай hурагша спортсменууд хабаадалсаа. Түрүүшын үдэр 500 метр зайда басагад урилдаба. Тэрэ урилдаанда 42-дохи hургуулиин 10-дахи классай hурагша Людмила Шевчук 52,4 секунда соо ерэжэ, түрүү hуури эзэлhэн байна. Удаань 1500 метртэ урилдаhан урилдаанда 2 минута 46,9 секунда соо гүйжэ ерэhэн Людмила Шевчук мүн лэ түрүүлээ.

Аха наhанайнь хүбүүд 500 метртэ урилдаба. Тэрэ зайда 49,1 секунда соо гүйhэн Сергей Селезнёв түрүү hуури эзэлээ. Энэ хүбүүн 3000 метртэ болоhон урилдаанда 5 минута 34,9 секунда соо гүйжэ, баhал түрүүлбэ.

Эгээн заахан конькишан Володя Цепкин 500 метртэ урилдахадаа, 61,4 секунда соо, Саша Токарев 1000 метртэ урилдахадаа, 2 минута 09,4 секунда соо ерэжэ, түрүү hууриида гарабад.

Эрэшүүлэй дундаhаа 500 метр зайе 44,6 секунда соо, 3000 метр зайе 4 минута 56,8 секунда соо гаталhан Зүүн Сибириин технологическа институдай студент Сергей Мажаев түрүүлбэ. Эхэнэрнүүд бэлэдхэлгүй байhан дээрэhээ түрүүшын үдэр мүрысөөндэ хабаадалсабагүй.

Мүрысөөнэй хоёрдохи үдэртэ басагад ба эхэнэрнүүд 1000, 3000 метртэ, эдиршүүл ба эрэшүүл 1500, 5000 метртэ урилдаhан байна. Басагадай дундаhаа 1000 метр зайе 1 минута 48 секунда соо, 3000 метр зайе 6 минута 21 секунда соо гаталhан Людмила Шевчук баhал түрүүлбэ.

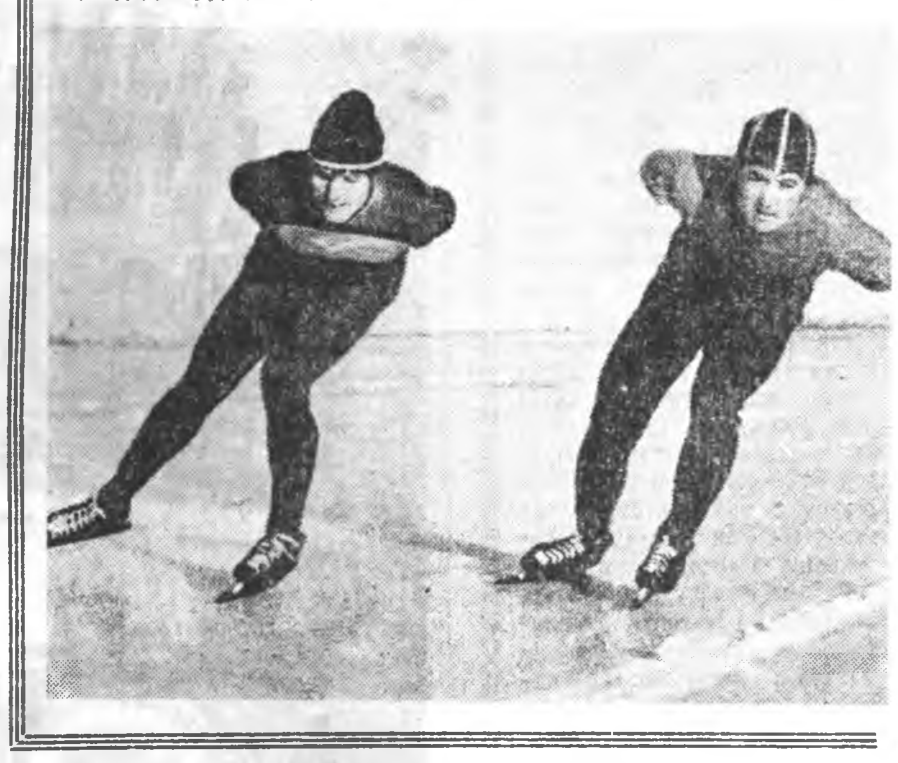
Эхэнэрнүүдэй дундаhаа 1000 метр зайе 1 минута 55 секунда соо, 3000 метр зайе 6 минута 21 секунда соо гаталhан Людмила Майшева эрхимлэhэн байха юм.

1500 метр зайда урилдаhан урилдаанда СССР-эй спортын мастерта кандидат, студент Сергей Мажаев, 5000 метр зайда урилдахадаа, Зүү[...]риин технологическа ин[...] багша Валерий Мунгалов түрүүлбэд.

Мүрысөөнэй дүнгөөр, [...] ба 2-дохи hууринуудые [...] ДСО-гой, гурбадахи hуу[...] комотив» бүлгэмэй ко[...] эзэлээ.

Хоёр үдэрэй туршада [...] конькигаар урилдагшадай [...] соон гансахан Байгалай [...]хи үбэлэй шанда хүртэх[...] үнгэргэгдөөгүй, мүн С[...] табан городуудай мү[...] хабаадалсаха бэрхэ конь[...]шэлэн олохо арга олгоо. [...]рысөөн январиин 13-[...] үдэрнүүдтэ Эрхүү хотод[...] юм.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1[...] hууринуудые эзэлhэн [...] Людмила Шевчук. 2. [...] елүүр харгы дээрэ.

Л. ХАЙДУ[...]
П. БУРМА[...]
хоёрой [...]

ПРАВДА БУРЯ[...]

Мүнөөдэрэй но[...]

Нэгэдэхи хуудаhанда: [...]даа наймаанай баазые б[...]хэ» гэhэн түрүү бэшэг. [...] жэлэй гурбадахи жэлэ[...] ажалай түлөө» гэhэн ру[...]ро олон тоото инфор[...] толилогдоно.

Хоёрдохи хуудаhанда: [...] ба колхозуудай эконом[...]hэн Ж. Ринчиновэй стат[...]банскын тэмдэглэлн[...] Рыжковой корреспонден[...] орон доторнай.

Гурбадахи хуудаhанда: [...]гүүдэй шэнжэлэл. С. Б[...]вай очерк.

Дүрбэдэхи хуудаhанда: [...] нютагай hонин. Спорт. С[...]нууд.

Хитадта боложо байhан үйлэ хэрэгүүд тухай

«Бэйцзин жибао» газетэ (энээнние аюулгүйе сахиха министр Сэ Фу-чжи гэгшын толгойлдог Пекинэй «Революционно комитет» гэдэг хэблэн гаргадаг) «Түрүүлэгшэ Маогой шэнэ заабаринуудые» толилоо. hүүлшын хахад жэлэй турша соо Мао Цзэдунай хэлэhэн үгэнүүд тэдээн соонь суглуулан толилогдонхой гээд тэмдэглэгдээ. «Хүдэлмэришэн ангиин бэе бэедээ эсэргүү хоёр бүлэг боложо таhарhан» тухай Мао Цзэ-дунай хэлэhэн үгэнүүд, тэрэшэлэн «нютаг нютагуудта тэмсэл, шүүмжэлэл, шэнэдхэлгэ хэхэ» тухай тэрэнэй эрилтэ дурдагдаhан байна.

Армиин генштабай, главна политуправлениин, эрэ талынь главна управлениин, Далайн-сэрэгэй флодой, Агаарай-сэрэгэй хүсэнүүдэй, ниислэлэй сэрэгэй округой түлөөлэгшэдэй хабаадалгатай сэрэгэй зүблөөн Пекиндэ болоо. «Мао Цзэ-дунай hүүлшынь заабаринуудые» бодото хэрэг дээрэ бэелүүлхэ тухай асуудалые зүблөөндэ хабаадагшад хэлсээ гээд Пекинэй радио мэдээсэнэ. «Эдэ заабаринуудта эсэргүүсэhэн хүн бүхэниие» усадхаха зорилго зүблөөн дээрэ баталан абтаhан хандалга соо табигдаhан байна.

«Зүүнэй үзэл баримталагшадые дэмжэхын» тулада элдэб промышленна предприятинуудта, эмхи зургаанууд болон hуралсалай газарнуудта эльгээгдэhэн армиин частьнуудай ябуулганууд тухай Хитадай газетэнүүд бэшэнэ. Пекинэй трикотажна комбинадай дүй дүршэлые ниислэлэй «промышленна предприятинуудай хүдэлмэришэдэй шүдалжа байhан» тухай «Бэйцзин жибао» газетэ мэдээсэнэ. Трикотажна комбинадтахи «зүүнэй үзэл баримталагшадта» армиин түлөөлэгшэд туhаламжа үзүүлhэн байгаа.

Аньшаньска металлургическа комбинадта ошоод байhан армиин подразделенинүүдэй ябуулганууд тухай «Жэньминь жибао» газетэ хөөрэнэ. Армиин хамааралсаhанай ашаар «үйлэдбэриие хүтэлхэ саг зуурын аппарат» тэндэ байгуулагдаа.

Горед шадарай уездүүдэй таряашад хотодо орожо, «хүсэ хэрэглэлгэтэй тэмсэл» хэнэ гээд Шанхайн «Цзефан жибао» газетэ гомдоно.

(ТАСС, январиин 8).

ЙЕМЕНДЭХИ БА[...]

КАИР. hүүлэй үдэрнү[...]на хотын оршон тойро[...]hон байлдаанай эсэстэ [...] Араб Республикын зэбсэг[...]нууд Йеменэй ниислэл[...] 15 миль монархистнууд[...]рюулба. 300-гаад монар[...] хада уула шэглэн тэрье[...] Мен агентство мэдээсэнэ[...]дын хүлhэншэд байhыень[...]hан монархистнуудhаа [...] документнүүд гэршэлэн х[...]

ФРАНКИС ЦЕН[...]

ПАРИЖ, январиин 8. [...] «СССР-эй мүнөөнэй бай[...]hэн нэрэтэйгээр буржуаз[...] зохёолшо Антонио Менч[...]шэhэн ном Испанида [...] наймаанhаа хуряажа аб[...] шиидхэбэри гаргаhан И[...] информациин министерст[...]чагай ном ниитын [...] «аюултай» гэжэ тоолоhо[...] юм.

Редактор Ц. Ц. ЦИБ[...]

Манай адрес, телефону[...]

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—[...] приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. редакто[...] 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—6[...] отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—6[...] 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышленнос[...] строительства—61-35, советского строительства и быта—[...] культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81 [...] формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ма[...] бюро—57-63, фотолаборатория—33-61

Гор Улан-Удэ типография Управления по печати пр[...] вете Министров БурАССР.

Н-02322. Зак. № [...]